

2-нэ нап.

Адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмрэ хъумэным

2-нэ нап.

ШІыналъэхэр ІшенеІ

«Гуэрэн» шыпъэжапІэм

3-нэ нап. 4-нэ нап.

Жыджэру гъащІэм добакъуэ

Nº122 (24.404)

2022 гъэм жэпуэгъуэм (октябрым) и 13, махуэку

Тхьэмахуэм щэ къыдок

И уасэр зы тумэнщ

СЕВЕРО-КА ЗКАЗСКИИ ФЕДЕРАЛЬ БІЙ ОКРУТ

Къэралым и гъунапкъэхэм кІэлъыплъыныгъэр щагъэткій

КъБР-м и Ізтащхьз Кіузкіуз Каз- къэхэр хуэсакъыу хъумэныр. бек видеосвязым и Іэмалхэр къигъэсэбэпри хэтащ Шынагъуэнша- кіэ, ди жагъуэгъухэм къэрал щіыб **шхьэхэмрэ хабзэхъумэ органхэм я** егъэфіэкіуэным, унафэщ Іхэмрэ.

ЗЫТЕПСЭЛЪЫХЬА Іуэхухэм ящыщщ Урысей Федерацэм и къэрал гъунапкъэхъумэ политикэр пхыгъэкІынымкІэ къэрал гъунапкъэхэм едза гъэщхьэхукІащ терроризмэмрэ экссубъектхэм щалэжьхэр, апхуэдэу Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ округым и щІыналъэм терроризмэмрэ властым и органхэмрэ хабзэхъумэ Іээкстремизморо щапошіотынымкію натіохомро я зофіокіхор зощіохабзэхъумэ Іэнатіэхэмрэ гъэзэщіакіуэ гъэуіуэн зэрыхуейр. властым и органхэмрэ зэфlагъэкіхэр.

Юрий жиlащ ар зытеухуа lуэхухэм хъэрэ федеральнэ округым щыlэм мыхьэнэшхүэ зэрагэр. Къэралыр зыхуэфащэ гэнатгэхэм къалэн пыухыхэхауэ зэгугъухэм ящыщщ гъунап- кlахэр яхуигъэуващ.

Полномочнэ ліыкіуэм зэрыжиіам-

гъэм и Іуэхухэмкіэ, коррупцэм экономикэ лэжьыгъэр зэблагъэуну пэщіэтынымкіэ, хабзэр гъэбыдэ-нымкіэ зэзыгъэуіу зэхуэсым и зэіу-щіэм. Ар иригъэкіуэкіащ Урысей лэжьыгъэр нэрылъагъуу нэхъ гугъу Федерацэм и Президентым и пол- щыхъуащ. Псом хуэмыдэу гулъытэ номочнэ лыкіуэу Кавказ Ищхъэрэ хэха хуэщіыпхъэщ къэралым къихьэ федеральнэ округым щы З Чайкэ е ик автомобилхэм к эльыпль пункт-Юрий. Зэlущlэм и лэжьыгъэм хэм, псом япэу «Ларс Ипщэ», «Ярагхэтащ округым и субъектхэм я Іэта- Казмаляр» пунктхэм я лэжьыгъэр «Мэхъэчкъалэ» кхъухь тедзапіэр, «Дербент» гъущі гъуэгу зэпрыкіыпіэр зыхуеи псомкіи къызэгъэпэщыным.

> Зэіущіэр зытеухуауэ щыта етіуанэ Іуэхум хуэгъэзауэ Чайкэ Юрий къыхитремизмэмрэ я щІэпхъаджагъэхэр къыщымыгъэхъунымкІэ округым

Урысей Федерацэм и Президентым ЗэlущІэр къыщызэlуихым Чайкэ и полномочнэ ліыкіуэу Кавказ ИщКъэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и къэрал дамыгъэхэр тыным и ІуэхукІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэташхьэм и Указ

Щізныгъз лъагэ зыбгъздэлъ ізщіагъзліхэр гъзхьззырынымкіз яіз ехъулІэныгъэхэм икІи илъэс куэд лъандэрэ хьэлэлу зэрылажьэм папщіэ ціэ лъапіэхэр яфіэщын «Бэрбэч Хь.М. и ціэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университет» щІэныгъэ нэхъыщхьэ щрагъэгъуэт федеральнэ къэрал бюджет еджапІэм и лэжьакІуэхэу мы къы-

«Къэбэ́рдей-Балъкъэр Республикэм щіэныгъэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакlуэ»

Кетенчиев Муссэ Бахъэутдин и къуэм - Социально-гуманитар институтым къэрэшей-балъкъэр филологиемкІэ и кафедрэм и уна-

Мэшыкъуэ Нуралий Инал и къуэм - Химиемрэ биологиемкіэ институтым биологиемрэ химическэ экологиемкІэ и кафедрэм и щІэны-

Уэщхъун МуІэед Музэфар и къуэм - Искуственнэ интеллектымрэ бжыгъэхэр зи лъабжьэ технологиемкІэ институтым прикладной математикэмрэ информатикэмк э и кафедрэм и профессорым

Хъурей Заирэ Феликс и пхъум - Медицинэ факультетым микробиологиемкіэ, вирусологиемрэ имуннологиемкіэ и кафедрэм и унафэ-

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щэнхабзэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакіуэ» Дым Елдар Мухьэмэд и къуэм - Правэмкіэ, экономикэмкіэ, фи-

нансхэмкlэ институтым къэралымрэ правэмрэ я теориемрэ тхыдэмкІэ и кафедрэм и доцентым «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм егъэджэныгъэмкIэ щІыхь

зиlэ и лэжьакlуэ» Іэщын Иринэ Виктор и пхъум - щіэныгъэлі секретарым, Педагогикэмкіэ, психологиемрэ физкультурэ-спорт щіэныгъэмкіэ институтым

Гаев Дахир Сайдуллах и къуэм - Информатикэмкіэ, электроникэмкІэ, робототехникэмкІэ институтым электроникэмрэ бжыгъэхэр зи

лъабжьэ информацэ технологиехэмкІэ и кафедрэм и доцентым Гъукіэлі Хьэзрэт Мухьэмэд и къуэм - Архитектурэмкіэ, ухуэныгъэмкіэ, дизайнымкіэ институтым архитектурэ проектхэмкіэ, дизайнымкіэ, декоративно-прикладной гъуазджэмкіэ и кафедрэм и уна-

Къумыкъу Вячеслав Къанщобий и къуэм - Физикэмрэ математикэмкіэ институтым наносистемэ физикэмкіэ и кафедрэм и доцентым Къуныжь Борис Инал и къуэм - Физикэмрэ математикэмкіэ институтым и унафэщІым

Лесев Вадим Николай и къуэм - япэ проректорым и къалэнхэр зыгъэзащІэм-егъэджэныгъэмкІэ проректорым

Михайленкэ Ольгэ Иван и пхъум - Педагогикэмкіэ, психологиемкіэ, физкультурэ-спорт щіэныгъэмкіэ институтым и унафэщіым Нэхущ Фатіимэт Бетіал и пхъум - щіэныгъэ-къэхутэныгъэ лэжьы-

гъэхэмкіэ проректорым и къуэдзэм ТекІуий Мадинэ Анатолэ и пхъум Социально-гуманитар инсти тутым этнологиемкіэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм ис лъэпкъхэм я тхыдэмрэ журналистикэмкІэ и кафедрэм и унафэщІым

Темрокъуэ Ларисэ Индырбий и пхъум - хамэ къэралыбзэхэр егъэджынымкіэ центрым и унафэщіым и къуэдзэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыхь зиіэ и экономист» Тату Арсен Іэзид и къуэм - Правэмкіэ, экономикэмкіэ, финансхэмкІэ институтым конституцэ, административнэ правэмкІэ и кафедрэм

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щІыхь зиІэ и юрист» Мэшыкъуэ Еленэ Малил и пхъум - Правэмкіэ, экономикэмкіэ, финансхэмкіэ институтым и унафэщіым.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэ КІУЭКІУЭ Казбек

2022 гъэм жэпуэгъуэм и 11-м

и профессорым,

КъБР-м и Іэтащхьэмрэ Правительствэмрэ я пресс-Іуэхущіапіэм къызэритамкіэ ЩІэблэм я • ЗэІущІэхэр зэхэщІыкІыр къаІэт

гъэкіуэкіащ Сабийхэмрэ и Унафэщі Къуэдзокъуэ МущІалэгъуалэмрэ я урысейпсо жылагъуэ-къэрал зэщІэхъееныгъэм дэлэжьэнымкіэ Республикэ зэ- Алим, Налшык, Прохладнэ зыгъзују советым хэтхэм я къалэхэм я щіыпіэ адмияпэ зэхуэсыр. А ІзнатІэр нистрацэхэм я Іэтащхьэхэу къызэгъэпэщыным теухуа Ахъуэхъу Таймуразрэ Арханунафэм Іэ шІидзащ абы блыщхьэ кіуам икіи и егъэджэныгъэмрэ щіэныкъалэн нэхъыщхьэр влас- гъэмкіэ и министр Езауэ тым и федеральнэ Ізнатіз- Анзор. КъБР-м и Парламенхэм, зэзыгъэују советымрэ тым зэщІэхъееныгъэм и Іуэху- щІэныгъэмрэ щІалэгъуалэм нэс. Абыхэм зэфІах лэжьыщапізмрэ ядэлэжьэнырщ. я Іуэхухэмкіз и комитетым и гъэхэм дапщэщи и жэр-

ЗЭІУЩІЭР къыщызэІуихым КІуэкІуэ Казбек къызэхуэсахэм ягу къигъэкІыжащ УФ-м и Президент Путин Владимир Сабийхэмрэ щ алэгъуалэмрэ я урысейпсо зэщіэхъееныгъэ къэралым къыщызэгъэпэщыным ехьэлІа унафэм бадзэуэгъуэ мазэм Іэ щІидзауэ зэрыщытар, езы Президентри абы и кІэлъыплъакІуэ советым и пашэу зэрыувар. А унафэмрэ абы ехьэлІауэ Президентым къащищІа къалэнхэмрэ гъэзэщІэным теухуауэ къэралым мы зэманым щокіуэкі лэжьыгъэшхуэ. Апхуэдэхэщ зэщІэхъееныгъэр ІэщІагъэлІхэмкіэ, методикэкіэ, зыхуеину псомкІи къызэгъэпэщыныр, ІэнатІэщІэм и къудамэхэр къэралым хыхьэ щІыналъэхэм, щІыпІэхэм къышызэІухыныр. Мы лъэхъэнэм ятх а зэшІэхъееныгъэмрэ абы и къудамэхэмрэ, апхуэдэуи йолэжь абы хэтхэм я урысейпсо съезд зэхэшэным. Абы хэтынущ Къэбэрдей-Балъкъэрым и ліыкіуэ-

- Ди республикэм Іуэху зехьэкіэ мардэфіхэр иіэщ щІалэгъуалэм ядэлэжьэнымкІэ. КъэунэхуагъащІэ зэщІэхъееныгъэр сэбэп хъунущ сабий, щІалэгъуалэ икІи нэхъри нэхъ къарууфІэ хьэныгъэхэу 38-м я лэжьытщІыну, - къыхигъэщащ и псалъэм Кіуэкіуэ Казбек.

жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм я хабзэхэр къэгъэщІэрэщІэжынымкІэ, ахэр иджырей зэманым къигъэув къалэнхэм хуэгъэкІуэнымкІэ. Сабийхэмрэ щІалэгъуалэмрэ я урысейпсо жылагъуэ-къэрал зэщІэхъееныгъэм дадэлажьэу, дэ тхузэфІэкІынущ а унэтІыныгъэмкІэ диІэ Іуэху гъэпэщ республикэм щыІэ зехьэкІэхэр зэдгъэуІужыну

КъБР-м и Ізташхьэм ири- Ізташхьэм и Администрацэм хъееныгъэм и щіыналъэ хьэмэд, КъБР-м лэжьыгъэмрэ социальнэ дэlэпыкъуныгъэмкІэ и министр Асанов гельский Вячеславрэ, КъБР-м ЦІыхум и хуитыныгъэмкІэ и уполномоченнэ Зумакулов Борис, КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ гъуалэ ІуэхухэмкІэ и министр

чэнджэщэгъу щхьэм и Миронов Николай, КъБР-м къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ и министр Павлов Василий, уполномоченнэ Лъынэ Светланэ, КъБР-м и прокурор Хабаров Николай, КъБР-м спортымкІэ и министр Хьэсанэ Ислъам, КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІым и къуэдзэ Хъубий

Марат, КъБР-м курортхэмрэ

туризмэмкІэ и министр

ЩоджэнцІыкІу Мурат сымэ. Зэзыгъэуlу советым и лэжьыгъэм хэташ КъБР-м и Правительствэм и УнафэщІ шІалэгъуалэмрэ я урысейпсо жылагъуэ-къэрал зэщІэхъееныгъэм и щІыналъэ къудамэ къызэгъэпэщынымкІэ жылагъуэ штабым и пашэ Шыпш Аслъэн, школакІуэ жыджэрхэмрэ абыхэм я унэтіакіуэ-

хэмрэ. КъБР-м ЩІалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и министерствэмрэ жылагъуэ штабымрэ зи гугъу ящі Туэхугъуэмкіэ блэкІа зэманым къриубыдэу зэфІаха лэжьыгъэхэм ириплъэжащ зэхуэсым хэтахэр. Лу Азэмэт зэрыжиlамкlэ, зи пашэ Іэнатіэм къызэрещІалэгъуалэ, жылагъуэ зэгугъэр. Абыхэм ящыщу нэхъ инхэм халъытэ «Армие Щыналъэ зэзыгъэуlу со- ныбжыыщlэ» урысейпсо дзэветым хагъэхьащ КъБР-м и хэкупсэ жылагъуэ зэщlэ-

къудамэр, «ШколакІуэхэм я зэщІэхъееныурысейпсо гъэр» жылагъуэ-къэрал сабий-ныбжьыщІэ зэгухьэныгъэм и щІыналъэ къудамэр, Волонтёр Іуэхум зегъэужьынымкІэ центрыр. А центрым и щІыпіэ къудамэхэр щолажьэ республикэм и къалэхэм, районхэм. Волонтёр Іуэхум зы илъэси къэмынэу жыджэру хэтщ ди республи-Егъэджэныгъэмкіэ, кэм щыпсэу ціыху мин 40-м унафэш I Емуз Нинэ. КъБР-м дэмш laк lуэр ш lыналъэм и щІалэгъуалэращ

Шыпш Аслъэн зэхуэсым кърихьэлІахэр щигъэгъуэзащ урысейпсо зэщІэхъее-Мухьэдин, КъБР-м щалэ- ныгъэм и щыналъэ къудакъызэгъэпэщынымкІэ Лу Азэмэт, КъБР-м и Іэта- екіуэкі лэжьыгъэхэм. Абыхэм жыджэру хэтщ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм, гъуалэ зэщІэхъееныгъэ зэмылі эужьыг туэхэм я ліыкіуэ-Іуащхьэмахуэ районым и хэр, щІэблэм я унэтіакіуэ администрацэм и Іэтащхьэм пашэхэр. КъинэмыщІауэ. къалэнхэр зыгъэзащіэ щіыналъэм и щіалэгъуалэ Соттаев Къурмэн, КъБР-м къудамэр зэрылэжьэнум и Сабийм и хуитыныгъэмкІэ и программэ хэха яубзыхуащ, щіалэгъуалэм драгъэкіуэкіа социологие къэхутэныгъэхэр и лъабжьэу.

Зэхуэсым къыщаІэтахэм ящыщщ щІалэгъуалэм ехьэлІа Іуэхугъуэ псоми ди республикэм адэкІи зыщегъэужьыныр, а унэтІыныгъэмкіэ лэжьыгъэхэр щІэгъэхуэбжьэныр. Куэд тепсэлъыхьащ дзэм ираджа зауэлІхэу ди къэралыр зыхъумэхэр, абыхэм я унагъуэхэр гулъытэншэ Мусуков Алий, Сабийхэмрэ пщІы зэрымыхъунум. Мыхьэнэшхуэ зиlэу къалъытахэм ящыщщ урысейпсо зэщІэхъееныгъэм бэіуэу къуажэ щіалэгъуалэр, республикэм и жылэ псоми я школакіуэхэр хэгъэхьэн зэрыхуейр. АбыхэмкІэ яІэ еплъыкІэхэр зэхуэсым къыщаІуэтащ Зумакулов Борис, Хъубий Марат, Емуз Нинэ, Хъущтэ-Сырт къуажэм дэт курыт школым и еджакіуэ, волонтёр жыджэр Жансуев Магомед, Кавказпсо щіалэгъуалэ тренинг центрым и унафэщ Борисевич Екатеринэ, «ЗэхъуэкІыныгъэ инхэр» урысейпсо зэпеуэм щытекІуа Абазэ Мурат сымэ, нэгъуэщІхэми. къыщыхалъхьа жэрдэмхэр къыщалъытэнущ зэщІэхъееныщІэм и щІыналъэ къудамэм и лэжьыгъэм.

Бжыгъэр зи лъабжьэ Іэмалхэм хуокІуэ

Экономикэм, псэукІэм зегъэужьыным, къэрал Іуэхур зегъэкіуэным епха Іэшіагъэхэр бжыгъэр зи лъабжьэ технологиехэмкіэ къызэгъэпэщыным, абы хуэгъэкІуэпэным теухуауэ щытащ Правительствэм хэтхэмрэ къалэ, щІыналъэ администрацэхэм я Іэташхьэхэмрэ я зэіущіэр.

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек къыхигъэщащ а къалэныр япэ игъэщыпхъэхэм зэращыщыр, ирагъэкіуэкі лэжьыгъэр къайхъуліэн папщіэ абы мыхьэнэшхуэ Бжыгъэр зи лъабжьэ технологиехэмкіэ Іэнатіэхэр

къызэгъэпэщыныр ящыщщ 2030 гъэ пщІондэ къэралым и зыужьыныгъэм ехьэл/ауэ яубзыхуа лъэпкъ къалэнитхүм. Урысей Федерацэм и Президентым зэрыжиlам тету, абы цlыхухэм я псэукlэр иригъэфlэкlуэнущ. Къэрал Правительствэм иджыпсту гулъытэшхуэ хуещІ щІыналъэхэм абы теухуауэ ирагъэкІуэкІ лэжьыгъэми, дэри Іуэхур щіэдгъэхуэбжьэн хуейщ», - жиіащ Кіуэкіуэ

Ди хэгъэгум абы теухуауэ щащІэм тепсэлъыхьащ КъБР-м бжыгъэр зи лъабжьэ зыужьыныгъэмкlэ и министр Ащхъуэт Ислъам, узыншагъэр хъумэнымкіэ и министр Къалэбатэ Рустам, экономикэ зыужьыныгъэмкіэ и министр Рахаев Борис, ухуэныгъэмрэ псэупіэкоммунальнэ хозяйствэмкіэ и министр Бэрбэч Алим

Республикэ УнафэщІым ныкъусаныгъэ зыбжанэм теухуауэ и Іуэху еплъыкіэр къигъэлъэгъуащ икіи дяпэкіэ нэхъ еужьэрэкІыну пщэрылъ ящищІащ. ЗэіущІэм щытепсэлъыхьащ ІТ-компаниехэм ядэІэпыкъун зэрыхуейм. Апхуэдэу КъБР-м и Правительствэм жэпуэгъуэм и 7-м къыдигъэк а унафэм ипкъ итк э, къэралым и мылъкуу щыт ІуэхущІапіэу ІТ-компаниехэм бэджэнду къащтэхэм бэджэнд уасэу техуэм и ныкъуэращ ятынур. КъищынэмыщІауэ, къэрал программэ зэхэзылъхьэхэм грант иратын мурадкіэ, иджыпсту дэфтэрхэм йолэжь.

Зэіущіэм щыжаіащ экономикэм, псэукіэм зегъэужьыным, къэрал Іуэхур зегъэкІуэным епха ІэщІагъэхэр бжыгъэр зи лъабжьэ технологиехэмкІэ къызэгъэпэщыным елэжьынухэр ирагъэджэну.

Кіуэкіуэ Казбек Іуэхум иужь итхэм къалэн пыухыкіахэр яхуигъэуващ икІи къэрал Іуэхур зезыгъакіуэ Іэнатіэхэр нэхъ пасэу бжыгъэр зи лъабжьэ лэжьэкіэм зэрыхуэгъэкІуапхъэр къыхигъэщащ.

Кіуэкіуэ Казбек иригъэкіуэкіащ капитальнэ ухуэныгъэм пыщіа іуэхухэмкіэ штабым и зи чэзу зэгущгэр. Лэжьыгъэм хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщі Мусуков Алий, абы и япэ къуэ-дзэ Къуныжь Муіэед, КъБР-м ухуэныгъэмрэ псэупіэ-коммунальнэ хозяйствэмкІэ и министр Бэрбэч Алим, транспортымрэ гъуэгу хозяйствэмкіэ и министр Дыщэкі Аслъэн, егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ и министр Езауэ Анзор, узыншагъэр хъумэнымкіэ и министр Къалэбатэ Рустам, щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдин, спортымкІэ и министрым и къуэдзэ Анаев Аслъэн

ЗЭІУЩІЭМ щытепсэлъыхьащ лъэпкъ проектхэр, федеральнэ, щІынальэ программэхэр гъэзэщіа зэрыхъум. Гулъытэ хэха хуащ ащ жылагъуэхэр псык 1 экъ ызэрызэрагъэпэщым. Абы пыща инфраструктурэ ухуэныгъэу Къэбэрдей-Балъкъэрым мы гъэм 20 хуэдиз щрагъэкІуэкІ. Лэжьыгъэхэр къызэрагъэпэщ «ПсэупІэмрэ къалэм и щытыкІэмрэ» лъэпкъ проектым ипкъ иткІэ. ЦІыхухэр ирикъуу псы къабзэкІэ къызэгъэпэщыным хуэунэтІа лэжьыгъэхэр щокІуэкі Налшык къалэм и хьэблэщІэхэм, Куба, Сэрмакъ, Былым, Нартан, Лашынкъей, Къулъкъужын Ищхъэрэ, Къулъкъужын Ипщэ, Анзорей, Старэ Шэрэдж, Лэскэн ЕтІуанэ къуажэхэм, Тэрч къалэм, апхуэдэу «Къарэ-Суу-Бабугент-Къэщкъэтау» псы зэхэшыпІэм. «Къуажэ щІыналъэхэм комплекснэу зегъэужьыныр» федеральнэ къэрал программэм ипкъ иткіэ Солдатскэ станицэмрэ Пролетарскэ къуажэмрэ щащіа щіапіэр.

Егъэджэныгъэ ІэнатІэр егъэ-

фіэкіуэным теухуа къэралпсо

проектхэм япкъ иткіэ, ди респуб-

ликэм щокіуэкі сабий зэчии-

фіэхэр наіуэ къэщіыным, абы-

хэм хэхахуэ ядэлэжьэным хуэ-

гъэпса Гуэхугъуэ куэд. Аращ

зыхуэунэтІар «Антарес» егъэ-

джэныгъэ центрым макъамэ

гъуазджэмкІэ мы зэманым

ЗИ ГУГЪУ тщІы егъэджэныгъэ-

хэр жэпуэгъуэм и 10-м яублащ

икІи тхьэмахуищкІэ екІуэкІынущ.

Абы кърагъэблэгъащ макъамэ

щекіуэкі лэжьыгъэхэр.

Псы къабзэкІэ къызэрызэрагъэпэщыр къапщытэ

псы къыщІэшыпІэхэр лажьэу яутІыпщащ. Ди щІыналъэм и ахъшэкІэ дызэрыт илъэсым Гундэлэн къуажэм псы зрикіуэ и бжьамийхэр къагъэщІэрэщІэжынущ, Дыгулыбгъуей къуажэм и канализацэр ухуэныр нагъэсынущ.

Капитальнэ ухуэныгъэхэм я нэхъ ин дыдэхэм ящыщым - ЩІалэгъуалэм я творчествэмкіэ унэм - лэжьыгъэхэм щыпащащ. А ухуэныгъэр метр зэбгъузэнатІэ мин 20-м щегъу. Поликлиникэ Іуэхущаптэу 9-р зэгъэпэщыжыныр нагъэблэгъащ. ящыщу 4-р Налшык, адрейхэр Дзэлыкъуэ, Тэрч, Шэрэдж, Бахъсэн, Аруан районхэм хеубыдэ. Мы махуэхэм къызэТуахынущ Аушыджэр къуажэм дэт амбулаторэр. ЩІэгъэхуэбжьауэ иджыпсту йолэжь Налшык дащіыхь онкологие диспансерымрэ поликлиникэмрэ, Эльбрус посёлкэм и участкэ сымаджэщым, Куба къуажэм и амбулаторэм. Илъэсыщіэм ипэ къихуэу хьэзыр ящІыну я мурадщ псори зэхэту сабий 1785рэ зэкіуэліэну школхэу Нарткъалэ, Куба, Прохладнэ шы эхэр. Апхуэдэу Налшык щащІ лъэрыжэкІэ къыщажыхьыну спорт Іуэху-

Зэчиифіэхэр «Антарес»-м зэрешаліэ гъуазджэмкіэ нэхъапэіуэкіэ екіуэ- Къищынэмыщіауэ, кіа щіынальэпсо зэпеуэхэм пашэ хэм къахуеджэнущ гъуазджэм теу-

щыхъуа ныбжьыщІи 10. Ахэр ирагъэджэнущ Налшык дэт Гъуазджэхэмкіэ колледжымрэ сабий хэтахэм зэгъусэу ятынущ академишколхэмрэ я ІэщІагъэлІхэм. Макъамэм дихьэх сабийхэм къыхузэрагъэпэщ дерсхэр тещІыхьащ нотэхэм хуиту къеджэным, утыкум екІуу итынымрэ шэрыуэу псэлъэфортепианэм ціыхуитіу еуэнымрэ.

хуа лекцэ хьэлэмэтхэм. А псори зэфіэкіа нэужь, егъэджэныгъэм ческэ концерт гъэщІэгъуэн.

Егъэджэныгъэр къызэзыгъэпэщахэм зэрыжаlэмкlэ, гъуазджэмкІэ курсым къызэщІиубыдэ щІэныгъэхэр школакіуэхэм хуэм-хуэмурэ нымрэ, зэгъусэу уэрэд жы энымрэ бгъэдалъхьэнущ. Къыхэгъэщыпхъэщ «Антарес»-м зэришэлІа ныб-

ныбжьыщіэ- жьыщіэхэм ящыщ дэтхэнэми егъэджакІуэхэр щхьэхуэуи зэрыдэлэжьэнур, щхьэж бгъэдэлъ зэфіэкіымрэ дэзыхьэхымрэ елъы-

> Фигу къэдгъэкІыжынщи, «Антарес» щІыналъэ егъэджэныгъэ центрыр Налшык къыщызэІуахауэ щытащ 2019 гъэм. Абы и тегъэщіапІэщ «Егъэджэныгъэ» лъэпкъ проектым «Дэтхэнэ сабийми и щрагъэужь абы. ехъулІэныгъэ» федеральнэ прог-

• Егъэджэныгъэ

раммэр. «ДыгъафІэ къалэм» и къудамэхэм ящыщ «Антарес»-м щызэф ах лэжьыгъэр и купщ эк э хуокІуэ «Сириус» егъэджэныгъэ

центрым щекІуэкІхэм. «Антарес»-р къызэрызэlуахрэ абы я зэфіэкіхэр шыхагъэхъуащ школакІуэ 454-м. «ЩІэныгъэ», «Гъуазджэ», «Спорт», нэгъуэщІ унэтІыныгъэхэмкІи сабийхэм зы-

ТАМБИЙ Линэ

adyghe@mail.ru advghepsale.ru Адыгэ Псалъэ apkbr.ru smikbr.ru Адыгэ Псалъэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и деж Сабийхэмрэ щіалэгъуалэмрэ я урысейпсо жылагъуэ-къэрал зэщіэхъееныгъэм зэрыдэлажьэр зэгъэујунымкіэ щыіэ республикэ советым и јуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и

Сабийхэмрэ щіалэгъуалэмрэ я урысейпсо жылагъуэ-къэрал зэщіэхъееныгъэм зыщіэгъэкъуэнымрэ дэіэпыкъунымрэ къызэгъэпэщын мурадкіэ, «Сабийхэмрэ щіалэгъуалэмрэ я урысей зэщІэхъееныгъэм и ІуэхукІэ» 2022 гъэм бадзэуэгъуэм и 14-м къащта Федеральнэ закон №261-ФЗ-м и 6-нэ статьям и 7-нэ Іыхьэм тету **унафэ сощІ**:

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и деж сабийхэмрэ щІалэгъуалэмя урысейпсо жылагуу-къэрал зэшээхьеныгъэ зэрыдэлажьэр зэгъэуүнымкіэ шыІэ республикэ совет къызэгъэпэшын.

2. Къэщтэн мы Указым щІыгъухэу:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и деж сабийхэмрэ щІалэгъуалэмрэ я урысейпсо жылагъуэ-къэрал зэщ!эхъееныгъэм зэрыдэлажьэр зэгъэу!унымк!э щы!э республикэ советым теухуа положенэр;

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и деж сабийхэмрэ щІалэгъуалэмрэ я урысейпсо жылагъуэ-къэрал зэщІэхъееныгъэм зэрыдэлажьэр зэгъэуІунымкІэ шыІэ республикэ советым хэтхэр.

3. Мы Указым къару егъуэт официальнэу къыщытрадза махуэм щегъэжьауэ.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэташхьэ

КІУЭКІУЭ Казбек

Налшык къалэ 2022 гъэм жэпуэгъуэм и 10-м *№102-УГ*

Адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмрэ хъумэным, зегъзужьыным теухуауэ

и Унэм зэіущіэ щригъэкіуэкіащ. Ар теухуауэ щытащ адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмрэ зегъэужьыным, хъумэным шышыІэ шышІэныгъэхэм. лэжьын хуейуэ къалъытэмрэ зэфіагъэкіахэмрэ. Мыбы къыщыпсэлъэну кърагъэблэгъат КъБР-м егъэджэныгъэмрэ шІэныгъэмкІэ и министр Езауэ Анзор, Дунейпсо Адыгэ Хасэм и тхьэмадэ Сэхъурокъуэ Хьэутий, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетым бзэ шіэныгъэхэмкіэ и кафедрэм и унафэщі, филологие шізныгъэхэмкіз доктор, профессор Башиевэ Светланэ, республикэм Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым и унафэщІым и чэнджэщэгъу, Жылагъуэ палатэм хэт Улаков Махъти. Дзэлыкъуэ щІыналъэ администрацэм щэнхабзэмрэ щ алэгъуалэ политикэмк э и къудамэм и унафэщі Кіэмыргуей Лидэ

ЗЭІУЩІЭР къызэІузыхари езыгъэкІуэкІари КъБР-м и Жылагъуэ палатэм и тхьэмадэ Берд Хьэзрэталийш. Абы псалъэ ириташ Къэбэрдей-Балъкъэрым егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ и министр Езауэ Анзор. Ар убгъуауэ къытеувы ащ иужь лъэхъэнэм адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмрэ шІэблэм ябгъэдэлъхьэным хуэунэтауэ зэфагъэкахэм. республикэм, Кавказ Ищхъэрэм, Урысей Федерацэм зэпымыууэ къыщызэрагъэпэщ зэпеуэхэм ди егъэджакіуэхэм щаіэ ехъулІэныгъэхэм, адэкІи ялэжьыну я мурадхэмрэ щыщІэныгъзу къилъытэхэмрэ. Езауэм къызэрыхигъэщащи: «ИкъукІэ мыхьэнэшхүэ и эш анэдэлъхубзэм хүегъэджэныр щалэгъчалэм Іэшагъэч къыхахыным, абыхэм я щІэныгъэмрэ бжыгъэмрэ хэгъэхъуэным. Къапэлэс сабийхэм я бзэр ящІэныр унагъуэм, адэ-анэм я деж къыщожьэ. Ауэ абыкІи зэфІэкІыркъым. Сабий садхэри щІэгъэкъуэн яхуэхъун хуейщ абыхэм. Ауэ анэдэлъхубзэр къыщамыгъэсэбэп сабий садхэр куэдыкІейщ. Апхуэдэ щыщІэныгъэр школым щыгъэзэкІуэжа хъуну ущыгугъыныр щхьэгъэпціэжш. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, ди гъащІэмрэ лэжьыгъэ Ізнатізмоз адыгэбзэмоз балъкъэрыбзэмоз куууэ къызэрыщыдмыгъэсэбэпыжым, школыр къэзыуха ныбжьыщІэхэм, зэманым елъытакіэ, нэхъ пщіэрэ щхьэрэ зиіэу къалъытэ Іэщіагъэрэ щіэныгъэрэ къызэрыхахым егъэджакіуэ хъуну щіэхъуэпсхэм я бжыгъэр егъэмащіэ. Абы къыхэкіыу, псоми зызыщіэдгъакъуэу хэкіыпіэ къызэрыдгъуэтыным дытемылажьэу хъунукъым. Псом ящхьэри, иджыри къытыдогъэзэжри, сабийхэр я анэдэлъхубзэм хуезыгъэджэнухэм я бжыгъэмрэ шІэныгъэмрэ хэдгъэхъуэным хуэунэтІа лэжьыгъэр едмыгъэфІакІуэу хъу-

нукъым» АдэкІэ псалъэ иратащ Сэхъурокъуэ Хьэутий. Абы зэрыжиlамкlэ: «Адыгэбзэр джыным, зэгъэщ эным теухуауэ ди деж лэжьыгъэ купицафіа къншызагъэпашыным и мызакъуэу, хамэ къэралхэм щыпсэу ди лъэпкъэгъухэри абыкІэ къытщогугъ. Ахэр ди деж щеджэну, щылэжьэну, щыпсэуну къэкlуа иужь, бзэр зэрамыщІэм гугъу ирехь, ахэр

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и гугъэщ, Интернетыр къэдгъэсэбэпу, сэбэп Жылагъуэ палатэм щіыпіэ Парламентым дахуэхъуну бзэхэр зэзыгъэщіэну хуейхэу гупыж зышіхэм. Бзэр къытшіэхъуэ шіэблэм егъэшІэнымкІэ дэ жэуаплыныгъэшхуэ дохь икІи ар зыщхьэщытхыу ди къуаншагъэр нэгъуэщ ым и деж къыщытлъыхъуэныр шхьэгъэпціэжщ, щыуагъэшхуэщ. Нобэ ди бзэкіэ къыдэк тхылъхэм, газетхэм емыджэхэм я бжыгъэр, къэхутэныгъэм къызэригъэлъэгъчамкіэ, процент 74-рэ мэхъу. Апхуэдэхэщ радио, телевидено нотынхом емыдаІуохор. емыплъхэр, лъэпкъ театрым игъэув спектаклхэм димыхьэхыжхэр».

> Сэхъурокъуэм и гупсысэм пищэу жиlащ: «Дэ залымыгъэкІэ адыгэбзэри балъкъэрыбзэри шІэблэм къытхуегъэщтэнукъым, ди жьэгу пащхьэ ар щымыlумэ, шlэтшlэн хуеймрэ ди гъащІэм щиубыд мыхьэнэмрэ къыдгурыІуэу, ди бынхэм къедмыгъащтэмэ. Анэдэлъхубзэмрэ ди тхыдэмрэ дымыщІэжмэ, хабзи, фащи, нэмыси, щІыхьи, нэгъуэщІу жыпіэмэ, лъапіэныгъзу диіэр тфіэкіуэдынуш. Мис араш нэхъыбэу, псори дызэкъуэту дызытелэжьэн хуейр. Армырамэ, хэт къызыгурымы уэр ди къэк уэнур дахэ зэрымы-

Бзэ щіэныгъэхэмкіэ доктор, профессор Башиевэ Светланэ къыщыпсалъэм къыхигъэщащ: «Сабийхэр адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмрэ зэрыхурагъаджэм и фагъым хэхъуащ иужьрей илъэсхэм. Ауэ абы арэзы утехъузу лэжьыгъэр къэбгъэлалэ хъчнукъым. Псалъэм папщіэ, къэсщтэнщ ди лъэпкъ театрхэри, цІыхум и дежкІэ тыншкъым пщыхьэщхьэм, лэжьэгъуэ махуэм и ужькіэ, спектакль еплъу, хэкіуэтауэ къуажэм и унэ екіуэліэжыну. Ипэхэм, зэрытщіэжщи. ди артистхэр къуажэхэм кlуэурэ зыкъыщагъэлъагъуэрт, ціыхубэм гукъыдэж иратырт. Щхьэ кіуэдыжа а хабээфіыр? Балигъхэм ди рийр къызыхуеллжэракъым, къыллалъагъуращ ящІэжынур. Адэ-анэ куэд срохьэліэ я сабийм анэдэлъхубзэр ищіэным мыхьэнэ ирамыту, уеблэмэ абы теухуауэ гугъу зрамыгъэхьыну, зэман ямыгъэкІуэдыну нэгъуэщІхэри къыхураджэу. Уи бзэмрэ уи хабзэмрэ пф Іэмыкъабылыжмэ, уи быным ар бгъэдумылъхьэжмэ, зы гъэсакІуи егъэджакіуи щіэбгъэкъуэншэн шыіэкъым икіи икъукІэ шынагъуэщ дызыхуэкІуэнур. Аращи, щхьэж хузэфіэкі ищіэу дызэдэлэжьэн хуейщ ди тхакіуэхэр, щіэныгъэліхэр, егъэджакіуэхэр, журналистхэр, адыгэбзэмрэ балъкъэрыбзэмрэ зи лэжьыгъэр епха псори. Итіанэщ зи гугъу тщіымрэ длэжьымрэ мыхьэнэ щагэнур, ди гугъуехьыр псыхэктуадэ ЩЫМЫХЪУНVD»

Къэбэрдей-Балъкъэрым Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым и щІэныгъэлі Улаков Махъти нэхъыбэу къытеувы ащ Къэрэшей-Шэрджэсымрэ ди республикэмрэ анэдэлъхубзэр хъумэнымрэ зегъэужьынымрэ хуэунэтіауэ зэгурыіуэныгъэ зэращіыліахэм япкъ иткіэ, купщіафізу зэрызэдэлажьэм икіи ар кіуэ пэтми зэрефіакіуэм.

ЗэlущІэм хэтахэр нэхъыбэу къызытеувыІар зыщ: зэкъуэту, Іэмалу щыІэр къэгъэсэбэпауэ, хъумэн, зегъэужьын хуейщ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Конституцэм иратха къэралыбзищыр.

ШАФИЙ Аслъэн.

Лэскэн районым и прокурорыщІэ

Урысей Федерацэм и Прокурор нэхъыщхьэм и унафэкіэ 2022 гъэм жэпуэгъуэм и 7-м юстицэм и чэнджэщэгъу ТекІушэ Рустам Валерэ и къуэр Лэскэн районым и прокурору ягъзуващ а къулыкъур илъэси 5-кІз ири-

ТекІушэ Р. В. 1979 гъэм къалъхуащ, 2001 гъэм Бэрбэч Хь.М. и цІэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетыр къиухащ.

Прокуратурэм лэжьэн щыщІидзащ 2001 гъэм и жэпуэгъуэм. ЗэкІэлъыкІуэу абы ирихьэк ащ Налшык транспорт прокурорым и дэ эпыкъуэгъу, Прохладнэ районым и прокурорым и дэlэпыкъуэгъу, Бахъсэн районым и прокурорым и дэlэпыкъуэгъу, республикэ прокуратурэм lулъхьэм пэщlэтынымкlэ хабзэр зэрагъэзащ эм к элъыплъыным к э и къудам эм и прокурор, республик э прокуратурэм ціыхухэм я хуитыныгъэхэр зэрагъэзащіэм кіэлъыплъынымкіэ, жылагъуэмрэ къэралымрэ я сэбэп зыхэлъхэр хъумэнымкІэ федеральнэ хабзэр зэрагъэзащІэм кІэлъыплъынымкІэ и прокурор нэхъыжь, Прохладнэ къалэм и прокурорым и къуэдзэ къулыкъухэр. Щхьэгъусэ, сабиищ иІэщ.

къэралыгъуэм и Зэхуэс инымрэ ЦІыхубэ (Папламентымрэ) Кавказ хьэрычэтышІэхэм я зэгчхьэныгъэмрэ я ліыкіуэхэр иджыблагъэ Кавказ Ищхъэрэм хыхьэ шІыналъэхэм

щыхьэщіащ.

КЪЭБЭРДЕЙ-Балъкъэрым хьэщІэхэр жэпуэгъуэм и 6-м и пщыхьэщхьэм къэсащ. ЛІыкІуэ гупым хэтащ Тырку Парламентым и депутатхэу Байбатур Мурат, Караел Исмал-Эмрах, Арслан Мустафа, Джейлан Ахьмэд-Сами, ПцІэмэз (Новороссийск) къалэм дэт Консульствэм и унафэщІ Байяр Фырат, Кавказ хьэрычэтыщІэхэм я Зэгухьэныгъэм и унафэщ Таймэз Исуф Ка-Тыркум къэралщІыб ІуэхухэмкІэ и къулыкъущІапІэм экономикэ зэпыщІэныгъэхэмкІэ и къудамэм шыш Хьэгъундокъуэ Яшар, Хъупщ

Тыркум къикІа ліыкІуэ гупыр япэщІыкІэ Мейкъуапэ къыщыувы Іащ, Адыгэ Хэкум и зэубзыху Іэнат Іэхэмрэ хьэры-Іэташхьэ КъумпІыл Мурати ІущІащ. ЗэІущІэм щытепсэлъыхьащ Адыгэ Хэкумрэ Тыркум щыщ хьэрычэтыщІэхэмрэ я зэпыщІэныгъэхэм зэрызрагъэубгъунум. Псалъэм къыдэкІуэу къыхэдгъэщынщи, хьэрычэтыщІэхэм КъумпІыл Мурат ирагъэлъэгъуащ лъэкІыныгъэу яІэмкІэ абы Тохъутэмыкъуей щІыналъэм-«Лагъуэнакъ» бгылъэ зыгъэпсэхупіэмрэ щаухуэну Индустрие паркым и пэхуэщІэр (проектыр)

Аднан, нэгъуэщІхэри.

АдэкІэ ліыкІуэ гупыр КъэкIvаш. рэшей-Шэрджэсым Мыбдеж хьэщІэхэр Хьэгъундыкъуей (Алибердыкъуэ) къчажэм дэт Шыгъуэ-ЩІэж Ічашхьэмрэ музеймрэ зышаплъыхьащ. Урыс-Кавказ зауэм хэкІуэдахэм я фэеплъ щІыпіэхэр зрагъэлъагъуу удз гъэгъахэр тралъхьа нэужь, абыхэм Черкесск къалэкІэ яунэтІащ. ХьэшІэхэм Къалмыкъ Юрэрэ Хъупсырокъуэ Кърымджэрийрэ щыхьэрым щыхуагъэува фэеплъ сынхэм Іэ далъащ.

Тыркум къикІа депутатхэр жэпуэгъуэм и 7-м Къэбэрдей-Балъкъэрым и Парламентым ирагъэблэгъащ. Ахэр яІущІащ КъБР-м и Парламентым и УнафэщІым и къуэдзэхэу Къардэн Муратрэ Жанатаев Сэлимрэ, КъБР-м лъэпкъ Іуэхухэмрэ жылагъуэ пэхуэщ Іэхэмк Іэ и министр КІу-Анзор, Дунейпсо Адыгэ Хасэм и Тхьэмадэ Сэхъурокъуэ Хьэутий сымэ.

Зэхуэсым щытепсэлъыхьащ лъэныкъуитІым я зэпыщІэныгъэхэр зэрырагъэзэкІэлъыкІуэр нэхъыбэ зэращІынум, хаб-

Гугъэр яфіэмыкіуэду

чэтыщІэхэмрэ зэрызэдэлэжьэнум. Тыркум къикla ди лъэпкъэгъу къулыкъущІэхэмрэ хьэрычэтыщІэхэмрэ къызытекІухьа Іуэхугъуэхэм ирипсэлъа нэужь, Жанатаев Сэлим абыхэм адэжь лъахэр зэрызыщамыгъэгъупщэм, зыкъыпащІэну зэрыхушІэлъэрыжэкІэ къыщежэх къум щхьэкІэ фІыщІэ яхуищІащ. КъБР-м и Парламентым и УнафэщІым и къуэдзэм хьэщ эхэм яхутепсэлъыхьащ къулыкъущІапІэм и лэжьыгъэр зэригъэпс щІыкІэм, абы цІыху блыщІ депузэрыщылажьэм, политикэ парт зэгухьэныгъэу тху

Іуэху зэрыщащІэм. Къардэн Мурат и къэпсэлъэныгъэм хамэщІ щыпсэу адыгэхэмрэ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ я зэпыщІэныгъэхэр нэхъри нэхъ быдэ хъуну, Іуэхугъуэ зэхуэмыдэхэмкІэ зэлъэ эсыну, абы и лъэныкъуэкІэ къыхалъхьэ жэрдэмхэр нэхъыбэ хъуну зэрыщыгугъыр къыхэщащ.

ДАХ-м и Тхьэмадэ Сэхъурокъуэ Хьэутий зи унафэщ1 жылагъуэ зэгухьэныгъэм иригъэкіуэкі лэжьыгъэм хьэщіэхэр щыгъуазэ яхуищІащ. «Дунейпсо Адыгэ Хасэм къалэнышхуэхэр и пщэ дэлъщ. Абы хохьэ щ ы хъурейм тепхъа адыгэ-шэрджэс лъэпкъыр зэкъуэгъэувэн, я адэжь лъахэм къепхын, лъэныкъуитІри зэрыгъэубыдын зэрыхуейр. ХамэщІ щыпсэу адыгэхэр мы щІыналъэм фІыуэ щалъагъу, Іыхьлыгъэрэ лэжьыгъэкіэ зыпащіэ, зэкіэлъокіуэ. Тыркум щыпсэу ди лъэпкъэгъу-Хэкум къинахэмрэ

къэралитІыр - Тыркумрэ Урысеймрэ - зэпызыщІэ лъэмыжу къэлъытэн хуейш, абы къы хэкІыуи, щыІэ зэпыщІэныгъэхэр, Іэмал зэриІэкІэ, гъэбэгъуэн хуейуэ ІэнатІэ диІэш», -Сэхъурокъуэ ХьэужиІащ

КъулыкъущІэхэм я зэхуэсым урысей-тырку зэпыщіэныгъэхэр нэхъ щІэгъэхуэбжьа зэрыхъунум хуэунэтІа Іэмалхэм я гугъу щащІащ. Абы и лъэныкъуэкІэ хьэщІэхэм къыхагъэщащ Тыркум къыщалъхуауэ Къэбэрдей-Балъкъэрым къэзыгъэзэжу къэралым и цІыху хъуахэр парламент хэхыныгъэхэм хыхьэну хуитыныгъэ етынымкІэ Іуэхугъуэм ирипсэлъэну, апхуэдэ Іэмалхэр къызэгъэпэща зэрыхъунум егупсысыну. ЗэІущІэр купщІафІэу екіуэкІащ, ирагъэкІуэкІа псалъэмакъхэм лъэныкъуитІри арэзы техъуащ. КъБР-м и Парламентым и пэlущlэм деж зэгъусэу фэеплъ сурэт зытрагъэха нэужь, хьэщ эхэр «Акрополь» щэнхабзэ центрым ирагъэблэгъащ. Мыбдеж абыхэм ирагъэлъэгъуащ «Нартхэр» ліыхъужь эпосымрэ адыгэ фащэмрэ епха сурэтхэр, пасэрей хьэпшыпхэр, Іэмэпсымэхэр, скъархэр.

Адэкіэ хьэщіэхэр Бэрбэч Хьэтіутіэ и ціэр зезыхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр университетым гъащ. Абыхэм гуапэу къаlущащ еджапіэм и унафэ щІым и къалэнхэр зыгъэзащіэ Альтуд Юрэ. Унафэщіым зэрыжи амк Іэ, КъБКъУ-р къызэрызэрагъэпэщрэ илъэс 90 зэрырикъур мы махуэхэм ягъэлъэпІэнущ, щІэныгъэм-

егъэджэныгъэмрэ епха Іуэхугъуэ куэди екІуэкІынущ. Еджапіэм къикіуа тхыдэ гъуэгуанэм, игъуэта зыужьыны-Іэщіагъэрэ щіэныгъэм, гъэхэр зэрызэрагъэгъуэт унэтІыныгъэхэм шэщІауэ яхутепсэлъыхьа нэужь, Алътуд Юрэ хьэщІэхэм музейр яригъэлъэгъуащ. Абы иужькіэ зэіущІэр КъБКъУ-м и ЩІэныгъэ пэшым щыпащащ. Абдеж зэlущІэр езыгъэкІуэкІ Сэхъурокъуэ Хьэутий хьэщ Іэхэм яжриІащ Тыркумрэ Урысеймрэ я зэхушытыкІэмрэ абы иІэ геополитикэ мыхьэнэмрэ шытепсэлъыхы мазэ ипэкіэ щІэныгъэ зэхуэсышхуэ зэрырагъэкіуэкіар, абы къекіуэліахэм къэралитіыр зэгуры-Іуэу, я зэхуакум ныбжьэгъугъэ дэлъу зэдэгъуэгурыкІуэным и телъхьзу зэрыщытыр къызэ-

рыщапсэлъар.

зритыжа бысымым КъБКъУ-м хамэ къэралым щыщу студент 1800-м нэблагъэ зэрыщеджэр, дунейпсо зэхущытыкІэхэм зрагъэубгъуным иужь зэритыр, хамэщІ щы і лъэпкъ диаспорэхэм ІэщІагъэрэ зэрадэлажьэр, щіэныгъэ я лъэныкъуэкіэ драгъэкІуэкІ лэжьыгъэр ахэр къыздикіа къэралым къигъзув мардэхэм тету зэрыратыр къыхигъэщащ. Апхуэдэу хамэ къэрал щыщ студентхэр зэреджэ языныкъуэ программэхэр инджылызыбээм зэрытещІыхьар жиІащ. Тыркум, Иорданием, Сирием къикІа адыгэ студентхэм папщІэ адыгэбзэмрэ литературэмкіэ программэхэр зэры рагъащіэми и гугъу ищіащ Алътудым.

«Быдэу си фІэщ мэхъу ди зэІущІэм и фІагъ куэд лъэныкъуитІми къызэрекІынум. Дэ сыт щыгъуи дыхуейщ, къыдолъыхъуэ икІи тфІэфІщ егъэджэныгъэмрэ гъэмрэ езыгъэфаккуэ курухухэр. Абыхэм нэхъ зэгъунэгъу дызэрызэхуащІым и мызакъуэу, къытщІэхъуэ щІэблэм я зэхэщІыкІми, я цІыхугъэми, я гулъытэми хегъахъуэ. Нобэрей ди зэхуэзэр ди университетым и тхыдэм къызэрыхэнэжынум шэч хэлъкъым», - жи-Іащ Алътуд Юрэ.

Тыркум къикІа парламент лІыкіуэ гупым я пашэ Байбатур Мурат зэрыжиlамкlэ, и адэжьхэм я лъахэм къызэрихьам щогуфіыкі. «Гугъэр гъащІэм щыщщ, жыхуиІэращ. Согушхуэ Іуэхугъуэ дахэхэм сакъыхэхуэу ди лъэпкъым и псэукіэм и зы ныбз сыкіэлъыплъыну Іэмал сызэри ам щхьэкіэ. Дэ дыкърихьэліащ Адыгэ Хэкум и къэралыгъуэр илъэси 100 зэрырикъум ирихьэлІэу екіуэкі махуэщі ДыщыІэш дауэдапщэхэм. Къэбэрдей-Балъкъэрым. Парламентым зэlущІэ щед гъэкІуэкІащ, щІынальэр къэтплъыхьащ, университетым дыщыхьэщІащ. Къэрал ІуэхукІэ дыкъэкІуами, гупым хэтхэр дызэрыадыгэ щылъхур къэплъытэмэ, ди къэкlуэнум тхыдэ-щэнхабзэ мыхьэнэи иІэу къыщІэкІынущ. Иджырей дунейм мамырыгъэмрэ зэпышІэныгъэхэмрэ мыхьэнэшхүэ яІэщ. Ар къыумылъытэу, абы и хэкІыпІэхэр къыумылъыхъуэу узэдэлэжьэфынукъым. узэлъэІэсыфынукъым. зэхушытыкіэхэр ефіэкіуэным ди Іэмал хэлъу щытмэ, зыри къэдгъэнэнукъым, пщІэ зэхуэтщІу дызэдэлажьэ къудеймэ. Дыхуейщ егъэджэныгъэкіи, щіэныгъэкіи, щэнхабзэкІи, сату-экономикэ ІуэхухэмкІи дызэлъэІэсыну», - жиІащ Сэхъурокъуэ Хьэутий пса-Байбатур Мурат.

Зэхуэсым къыщапсэлъащ Кавказ Ищхъэрэм ит еджапІэ нэхъыщхьэхэм хамэ къэрал щыщ адыгэ студентхэр нэхъыбэјуэу щіэгъэтіысхьэным епха Іуэхур. Сэхъурокъуэ Хьэутий зэрыжи амк Іэ, абы и зэфіэхыкіэ хъчнум зыбжанэ лъандэрэ ДАХ-ри, КъБКъУри, ар зи пщэ дэлъ къэрал къулыкъущ ап І эхэри йолэжь узыщыгугъ хъуну Іэмал гуэрхэри шыІэш.

ЗэІущІэм и кІэухым лъэныкъуитІыр дяпэкІэ зэрызэрышІэнум икіи зэрызэіушіэнум тепсэлъыхьащ, нэхъ зы гъэпІейтей Іуэхугъуэри нэхъапэкІэ яубзыхуу ирипсэлъэну зэгурыІуащ.

> **Ж**ұхе**ш**еах**ш** Инал

Гъуазэ

джакіуэфіхэм мэхъу. Абы и щхьэусыгъуэр Іэсият зыпэрыт ІэнатІэр, и Іэщіагъэр фіыуэ зэрилъащіэныгъэфірэ зрит щіэблэм илъэс 25-м нэсауэ хьэлэлу зэрахэтырщ.

ЯПЭ дыдэу школ бжэщ- дыщызыхуэзэ

хэзэгъэнымкІэ. ЕгъэджакІуэм къызэрилъытэмкіэ, зи псы къэжэгъуэу рэкъриту. школым кІуагъащІэ сабийм и гур щІэныгъэ зэгъэгъуэтыным къыхузэІуихынуми нуми куэдкІэ зэлъытар ар зыпэщІэхуэ унэтІакІуэращ. Абы хэнэ ціыкіуми анэ папщіэ хуэ- мыіуэми, хъупхъэщ. Сабийхэр къыщыщіэдзауэ іэсият хущіокъу ахэр еджэным дригъэхьэхыным. Іэмал зэхуэмыдэхэр къигъэсэ-

• Жылагъуэ

хьэlу ебэкъуа сабийхэм пежьэхэм дащыщщ пэщіэдзэ классхэм я егъэджакіуэхэр, жеІэ Іэсият. - Дэращ абыхэм я псэхэр еджапіэм кіэрыпщіэнымкіэ жэуап нэхъыбэ зыхьыр. Пэжу, гъэсапіэхэми Іуэхугъуэ щхьэпэхэр щызэфіах цыкіухэр школым хуэгъэхьэзырынымкІэ. А лэжьыгъэхэм я нэхъыбэр джэгукІэ мардэм иту ирагъэкіуэкіми, абыхэми мыхьэнэшхуэ яІэщ сабийр еджэным нэхъ тыншу

- Къеджэным, бжэным, су-

Пэщіэдзэ классхэм я егъэ- хэмкіэ дгъэджэгуурэ, яджахалъытэу, хэр щІыдогъэбыдэж, - жеіэ Бахъсэн къалэм дэт курыт егъэджакіуэм. - Апхуэдэу щіэшкол №1-м куэд лъандэрэ щыгъуагъ лэжьыгъэм сыт **щолажьэ Дэгу (Сантыкъ) із**- щыгъуи хэплъхьэмэ, сабийхэр сият. И нэіэм щіэт сабийхэ- гугъу емыхьу дехьэх щіэными я адэ-анэхэми фіыуэ гъэ зэгъэгъуэтын Іуэхум. Ахэр къалъагъу ар, фіыщіэрэ иужькі эяфіэфіу хэтщ шкощытхъуу къыхужа!эри куэд лым къыщызэдгъэпэщ зэпеуэхэм, апхуэдэуи къалэ, республикэ олимпиадэхэм. Къыхэзгъэшыну сыхуейт сыт и бэп къытхуэхъуу ди унафэщІ Чылар ФатІимэ зэрыщытыр. ІуэхуфІ куэдым я жэрдэмщІагугъуехьхэр зэпіэзэрыту зэфіэтхынымкіэ

хуабжьу щхьэпэ мэхъу. къызэрыщІыкІа Іэсият зэрыціыкіурэ и хъуэпсапіэт а іэщіагъэм ирилэжьэну. Курыт школыр щытхъу пылъу къиуха нэужь, ар КъБКъУ-м и педколледжым щеджащ, иужькІэ и щІэныгъэм щыхигъэхъуащ Москва Къэрал Педагогикэ университет зэІухам. ФІыуэ илъагъу ІэщІагъэр апхуэдэу жьэ, гукъыдэжрэ дэрэжэгъуэ-

- Щіэныгъэ нэхъыщхьэ щызэзгъэгъуэта университетым егъэджакіуэфіхэр щызиіащ, гъэныкъуэным. КъыхэдгъэабыкІэ гугъуехь гуэрхэм хэты- атІэми, зэфІэкІыу збгъэдэлъым лъабжьэ хуэхъуар Бахъсэн къалэм дыщезыгъэджа- илъэс 25-рэ зэрырикъур зэракъыхэкіыу, егъэджакіуэр дэт- хэращ. Псоми я ціэр къысхуикъыхэзгъэщыну сыхуейт си япэ егъэджакІуэў Іэрыхьа япэ махуэхэм къыщы- щыта Мамрэш Светланэ. Аращ а ІэщІагъэм сыдезыгъэсытезышар. Си лэжьыгъэм щ эхэм нобэ къыщызогъэсэбэп япэ илъагъуну. рэт щІыным иригъэша нэужь, ита егъэджакіуэхэм къызакъыл зэхэдээ зыхэлъ джэгу- бгъэдалъхьа, Іущыгъэ нэхукІэ

гъурщ, гъэсэныгъэ екіурэ лъэныкъуэкіи лэжьыгъэм сэ- гъэнщіа щіэныгъэ куур зи лъабжьэ Іэмалхэр, - жеіэ Іэсият, гъащіэм гъуэгугъэлъагъуэ шыхуэхъуахэм ятепсэкІуэ бзылъхугъэр лэжьыгъэм лъыхьу. - Апхуэдэуи си зыужьыныгъэмрэ дуней еплъыкіэмрэ я гуащіэ хэлъщ си адэ-анэу Сантыкъхэ Мухьэ-Егъэджакіуэ Іэкіуэлъакіуэ динрэ Фатіимэрэ, си анэкъилъхухэу Таисэрэ Мухьэмэдрэ. Абыхэми я фіыщізу солъытэ гъащіэм щызиіэ гурыфіыгъуэхэм ящыщ куэд.

Іэсият унагъуэ дахи иІэщ. Абырэ и щхьэгъусэ Муратрэ зэдапаш быниш: Марианнэ (ар КъБКъУ-м и медицинэ факультетым щоджэ), Динарэ (и анэм и гъусэу соцпедагозэзыгъэгъуэта бзылъхугъэр гыу школым щолажьэ), Мунобэр къыздэсым абы ирола- хьэмэд (курыт школым и еджакіуэщ). Анэ гумащіэр хущокъу зэман нэхъыбэ и унагъуэм зэрахухихыным, и бынхэр гулъытэ зэрыхуимыщынщи, унагъуэ дахэм и нэхъыжьхэр зэрызэдэпсэүрэ гъэлъапіэрэ куэд щіакъым.

Зыпэрыт ІэнатІэми, унагъуэ Іуэхуми, бын пІынми ехъулІэ Дэгу Іэсият дохъуэхъу гъащІэм гу щихуэну, и щІэблэм хьэхар, тхылъыр Іэпэгъу схуэ- я насып куэд, и нэІэм щІэт, зыщІар, щІэныгъэ гъуэгум гъуазэ зыхуэхъу ныбжьыя ехъуліэныгъэфі

ПЩЫХЬЭЩІЭ Хьэмзэт.

Дунейм щыхъыоархэр Мамырыгъэр

«Украинэм щекіуэкі зэпэ-щіэтыныгъэхэр гъэтэмэ-мыжынымкіэ сэбэп хъунур Урысеймрэ США-мрэ́ зэпсэлъэныгъэхэрщ», - жи-Іащ Венгрием и премьерминистр Орбан Виктор. Абы и псалъэхэм къызэрымамырыгъэ зэзыщІылІэн хуейр Вашингтонрэ Москварэщ.

зэлъытахэр

«УРЫСЕЙМРЭ Украинэмрэ я зэпсэлъэныгъэхэмкІэ зэныкъуэкъур зэф ахыну гугъэхэр мы дунейм щыпсэўкъым. А щытыкІэм и пэжыпІэм нэгъуэщІ лъабжьэщ иІэр», - къыхигъэщащ премьер-министрым.

Апхуэдэу политикым дыщІигъужащ Украинэм иджыри зауэ Іуэхухэр щІригъэкІуэкІыфыр США-м кърит дэІэпыкъуныгъэм и фІыгъэу зэрыщытыр. Абы къелъытэ Украинэм и щІыналъэм щекіуэкі зэпэщізувэныгъэхэр Америкэм и жэрдэмкіэ къэхъуауэ.

Венгрием и премьер-министрым къыхигъэщащ США-м и лъэныкъуэкІэ зэпсэлъэныгъэхэм хэтыну Байден Джо зэрыхуимыгъэфащэр. «Сэ иджыпсту жысіэнур егъэлеиныгъэу къызыщыхъунухэр щыІэнкІэ хъунщ, ауэ мамырыгъэмкІэ гугъапІэхэр сэ зыдэслъагъур Трамп Дональдщ», - жиlащ

Хъыбар нэпцІщ

Урысейм и цІыхухэр хэхауэ дзэ къулыкъум еджэжыным теухуауэ кърахьэк псалъэмакъ зэхуэмыдэхэм кіуэ пэтми къахэхъузурэ макіуэ. Иужьрейуэ кърахъыбархэм гъэкІ́уэкІ ящыщщ мобилизацэм и етІуанэ Іыхьэм теухуа унафэр къыдэкlayэ зэрыжа-Іэр. Къапщтэмэ, къэралым и щІыналъэ зэхуэмыдэхэм я губернаторхэм къызэпхагъэјукјащ а јуэхум теухуауэ къалэныщІэхэр къыхуагъзувауэ.

ІУЭХУМ и пэжыпІэр зэхагъэкІыну ТАСС-м и [:]журналистхэм зыхуагъэзащ УФ-м

и Президентым и пресс-секретарь Песков Дмитрий «мооилизацэм и етіуанз

Іыхьэм теухуауэ унафэ гуэри щыІэкъым. ГурыІуэгъуэкъым лъабжьэ зимыіэ псалъэмакъхэм я къежьапІэр. Мыбдежым хъыбарыр къэзыгъэlуа губернаторхэм я деж щхьэхуэу Іуэхур щызэхэкіын хуейуэ аращ, зи гугъу ящТ дыдэр, къалэныщІэ къыхуагъэувауэ жыхуаІэхэр зыхуэдэр наlуэ кърыращl», жиІащ Песков Дмитрий.

Жэпуэгъуэм и 13, *махуэку*

→ЩІыуэпсым къыщыхъу къэхъукъащІэ шынагъуэхэм къашэ гузэвэгъуэхэр гъэмэщІэным и дунейпсо махуэщ **◆ 1904** гъэм Тэрч-Псыжь

полкым хыхьэ адыгэ сотням хэтхэм зыкъаІэтащ. ◆ 1891 гъэм къалъхуащ къэ-

рал лэжьакІуэ Къатхъэн На-

◆ 1911 гъэм къалъхуащ къэрал, парт лэжьакіў, нартыхугъэкІ цІэрыІуэ, КъБР-м хозяйствэмкІэ мэкъумэш щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ, ГуащІэдэкІым и Бэракъ Плъыжь орденищ зыхуагъэфэщауэ щыта ХьэщІэлІ Му-

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкІэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 13 - 15, жэщым градуси 8 - 9 щыхъунущ.

◆Пщалъэхэм я дунейпсо махуэщ ◆Урысейм и мэзкъуэдыхэм

я лэжьакіуэхэм я махуэщ **◆1964 гъэм** Брежнев Леонид КПСС-м и ЦК-м и Секретарь Нэхъыщхьэ къулыкъум ягъэуващ. - **1948 гъэм** къалъхуащ ре

жиссёр, КъБР-м гъуазджэхэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Темрокъуз Риммэ.

Дунейм и щытыкІэнур

тым зэритымкІэ, Налшык

«pogoda.yandex.ru» сай-

уэшх къыщешхынущ. Хуабэр махуэм градус 12 - 14, жэщым градуси 8 - 9 щыхъу-

Зыгъэхьэзырар

ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэщ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

ФІыгъуэм я нэхъыщхьэр зэгурыІуэщ.

Къардэн Мухьэмэд ятокІуэ • Хъыбар гуапэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэр илъэсищэ зэрырикъуар Іэтауэ зэрыдгъэлъапІэм дегъэгушхуэ. Ар щхьэусыгъуэфІ хуэхъуащ республикэм и щыіэкіэ-псэукіэр, щэнхабзэр, щіэныгъэр зыгъэкіуатэхэм я ціэр иджыри зэ къитіуэнымкіэ.

СЫТ щыгъуи хуэдэу, ди «Бахъсэн» газетым и редакцэм апхуэдэ ціыхухэр зыгъэлъапІэ тхыгъэхэр куэду тридзащ. Езы редакцэми иригъэкІуэкІащ «Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэси 100 ирикъуащ» зыфІаща, газетым къатхэ журналистхэм я зэ-

Редакцэм и мащІэкъым Бахъсэн къалэдэсхэм я гъашіэм купшіафіэу тепсэлъыхь журналистхэмрэ корреспондентхэмрэ. Зэпеуэм япэ увы-піэр Къардэн Мухьэмэд Чэрим и къуэм къызэрыщыхуагъэфэщам хуабжьу дыщыгуфІыкіащ. И ныбжьым хуумыгъэфэщэну, зигури зи псэри тхэным ета Мухьэмэд иджыри зэ къигъэлъэгъуащ зэфіэкі зэриіэр. «Бахъсэн» газетыр фІыуэ зылъагъухэр абы дохъуэхъу дяпэкІи узыншэу,

тхэным гукъыдэж хуиІэу псэуну.

ДЭГУ Риммэ, Ислъэмей къуажэ.

Ди жагъуэгъухэм я нэхейкІэ...

макъыншэу щіэт Къухьэ- сытми жаіакъым. Украинэр къум. Ауэ адрейхэри делэпіэ зэкъуэтым и къэрал- Украинэщ, ауэ ціыхухэм абы жэр укіуэдыж - псом хуэ- къуэфынукъым. Америкэри мыдэу абы урысыбзэрыпса- къигъэщакъым псори и уналъэхэр щыпсэу щіына- фэ щіигъэтын папщіэ. лъэхэр езыхэм я фІэфІыныгъэкіэ зыхигъэхьэжа иужь. япэ дыдэу абы Путин Влабелджылы дызэрыхамыпІытІэфынур. гъэм. Ар США-р жыжьэуи зы-Абы и піэкіэ зыдоукъуэдий, пэмыплъат: СССР-р лъэди зэфіэкіхэм хохъуэ. Щап- лъэжа иужькіэ, абы телъа хъэхэр мащіэкъым. Мис, щіыхуэхэр зрагъэпшыныжа, иджыблагъэ Мэкъумэш хо- хьэу ягъэтіыса Урысейр зызяйствэмрэ ерыскъыпхъэм тегушхуам феплъыт! Мис абелэжь промышленностымрэ дежщ щыщІидзар иджырей бэв къызэрыщытрахам теу- нэм щекіуэкі зауэ іуэху хэкізухыу зэхалъхьэжакъым, ауэ ар тонн мелуани 150-м нэсыну хуагъэфащэ.

ЕРЫСКЪЫ и лъэныкъуэкІэ ди шынагъуэншагъэр нэгъэ- къыщыщыпсалъэм. сауэ къызэрызэригъэпэщым къыхигъэщхьэхук ащ ди къэи мызакъуэу, абы дэ Іэмал ралыр къызэримыкІуэтынур къыдет къулейсыз дыдэ къэ- икІи зэрымышынэнур. Абы ралхэм защІэдгъэкъуэну. Ди жагъуэ зэрыхъунщи, иджыри жащ США-р зэрыпхъуэныгъэ Африкэмрэ Азиемрэ я цІыху мелуанхэр илъэс къэс гъаблэм ехь. Я Іуэху бгъэдыхьэкІэхэр зыхуэдэм емылъытауэ, мы Іуэхум ахэр къегъэлыным теухуауэ псори зэкъуигъэувэн хэр къыхахыным и піэкіэ, Вахуейуэ къыщІэкІынт. А́рщ- шингтон жиІащ Урысейм хьэкіэ дэнэт?! Я щхьэ фейдэ Украинэм щилэжьхэр зымыфіэкіа нэгъуэщі лъапіэныгъэ дэ къэралхэм я бжыгъэм гуэри зимыІэ Штат Зэгуэтхэр гуэдзым ирисондэджэр хуабжьу хуэныкъуэ къэрал факъырэхэм яІэримыгъэхьэу. Абыхэм апхуэдэ дыдэу къагъэсэбэпащ Украинэм и Одессэ ирашар. Иджы, дауи, Вашингтон хущІэкъунущ Урысейм лъакъуэпэщІэдз къыхуищІыну. АрщхьэкІэ урысей гуэдзым щогугъ Европэри. Ерыскъым и Іуэхур нэхъ гугъущ, газми гъуэр хыболъагъуэ КНР-м хущІыдагъэми нэхърэ. «Ныбэр иІэ зэхущытыкІэхэр къигъэкъэблагъэмэ, благъэр пще- щабэу, Урысейм нэхъ ткlийуэ

«Дунейм гъащІэ щыІэху-

кіэ ціыхум къищіэнур зыри-

кіщ абы зэи къыхуэмыщіэ-

нум елъытауэ», - жиlэгъащ

жыр нэхъ куууэ къыбгуро-

мэ псыкіи хьэуакіи къулей-

хьэршым ит телескоп лъэщ-

хэр. Япэ экзопланетэр 1991

егъэщІылІа

къэхутэным

хэри зэрахэтыр.

США-м и унафэм псалъэ- гъэгъупщэ» псалъэжьыр ауэ Урысейм къытемыб- щхьэкІэ я ныбэ ягъэны-

Къатебжэ къудейкъым, ат з димир и гугъу щищар Мюнмэхъу хен къыщыпсалъэущ - 2007 и хьэтыркіэ, зэхафыщізу лъагуажьэмыщтхыдэм шынэхъыбэ гъавэ дигуэну, ириудыхыну. Украихуауэ. Иджыри бжыгъэхэр хар щымыlами, нэгъуэщl фІэгъэнапІэ къигъуэтынут. Ар Путин Владимир аргуэру жиІащ щІыналъэщІэхэр Урысейм зэрызэхишэм егъэщІылІауэ Кремлым Абы къыдэкІуэу, ягу къигъэкІыполитикэм сыт щыгъуи зэры-

тетар, нэгъуэщІ куэди. Атіэ, Къухьэпіэм щызэхаха ди Президентым тегъэщіапіэ ищІахэр? Абыхэм дерс гуэрхигъэхъуэну зэримурадыр. Япэ лъэбакъуэхэри ичакІэщ. Псалъэм и хьэтыркіэ, США-м и къэрал секретарь Блинкин Пекин хъуэхъу телеграммэ хуигъэхьащ Китай ЦІыхубэ Республикэр къызэрызэрагъэпэщрэ илъэс 73-рэ зэрырикъум и саулыкъукІэ. Нэхъапэм Унэ хужьым апхуэдэ ищІэу щытакъым, иджы къэхъужар сыт? Щхьэусы-

къытрикъузэну ар зэрыхущІэкъым.

Иджырей дунейм урегъэгупсыс блэкІа лІэщІыгъуэм и 90 гъэхэм ди «демократхэм» къытхуагъэна щІэин куэдым Фигу къэдгъэкІыжынщи, дыкъыпыкІын зэрыхуейми. Абыхэм я зэранкІэ дэ нэгъуэщІ къэралхэм депха хъуащ. Хьэпшып нэхъ къызэрыгуэкІ дыдэри абыхэм я деж къыщытщэхурт. Ди гугъащ апхуэдэу сыт щыгъуи екlуэкІыну. АрщхьэкІэ ар щыхупІэу зэрыщытыр белджылы къэхъуащ, толъкъунхэм хуэдэу къызэрехьэжьа къызэрежьэу. Иджы щытыкІэ я лэжьакіуэхэм я махуэм зэпэщіэтыныгъэм. Абы лъан- хьэлъэм дыкъызэрикіыну іэирихьэлізу, хъыбар къзіуащ дэрэ Вашингтон сыт хуэдэ малхэр къэтлъыхъуэн хуей ди къэралым мы гъэм Іэмалкіи хущіокъу Урысейр мэхъу. США-р ущифіыр абы и блэгу ущІэтмэщ, къыпхуэарэзымэщ. И жыlэм ущlэкlамэ, и бий уохъу

Иджы догъэщІэгъуэж: ди къэралми щащІыф нэгъуэщІ щІыналъэхэм щагъэхьэзырхэм фІагъкІэ къыкІэрымыху Іэджи. Е, къэтщтэнти, ди псалъэмакъыр къызэрежьа мэкъумэш ІэнатІэр. Гъавэм и гугъу тщІакІэщ, ауэ сыт дэ, псалъэм папщІэ, жагъуэгъуу дыкъэзылъытэ Польшэм и деж мыІэрысэ къыщытщэхуу щІыщытар? Иджы ди Къэбэрдей-Балъкъэрым и закъуэ къыщрахьэлІэ Урысейм пхъэщхьэмыщхьэу къыщалэжьым и Іыхьэ щанэр. А бжыгъэм илъэс къэси хохъуэ.

Дауи, нэгъуэщІ щІыпІэ щымыщахуэ къэрал дунейм теткъым, ауэ ди мащэр къэзытІхэм депхауэ дыщымытмэ нэхъыфІщ.

Шэч хэлъкъым США-р зи пашэ КъухьэпІэ зэкъуэтым ди Урысейм и зыужьыныгъэр къызэрызэтримыгъэувыІэфынум, дэ нэхърэ нэхъыбэу езы европей къэралхэр къызэрытхуэныкъуэнум. Абыхэм драдзей мывэхэр я шхьэхэм тохуэж, я нэхейкІэ дэ ипэкІэ докІуатэ.

Аращ «гъавэ тонн мелуани 150-м» дигу къигъэкlар.

ЩІыналъэхэр Ізнэщіц къэкіцакъым

языныкъуэхэм деж дылъэщіыхьэркъым. Дэ иджыри десакъым Донецк, Луганск ціыхубэ республикэхэмрэ Запорожье, Херсон областхэмрэ Урысейм зэрыщыщым, ауэ ахэр абы и щІыналъэ хъуащ. Къыхыхьащ ООН-м лъэпкъхэм щхьэхуэ защІыну зэрыхуитым и хабзэм тету я фІэфІыныгъэр референдумым къыщагъэлъагъуэри. Абы куэд тражыІыхьащи, къытедгъэзэжынкъым. Украинэм и президент Зеленский Владимир жиІэгъат урысу зыкъэзылъытэжхэр Урысейм кІуэжын хуейуэ. Дауи, абы игугъащ я шумэдан тіэкіухэр къащтэу ахэр іэпціэльапцізу къыщіэпхъуэжыну. Ліэщіыгъуэ куэд хъуауэ зыщыпсэу лъахэри, зэрагъэпэща псори къагъэнэну. КъехъулІакъым.

КЪЭРАЛ Думэм и депутат Крашенинников Павел и псалъэхэм ятепщІыхьмэ, ДНР-мрэ ЛНР-мрэ УФ-м къыхыхьащ 2014 гъэм яІа гъунапкъэхэм иту. Запорожье областри аращ, ауэ Херсон областым щІыгъунущ Николаев областым и районитІ - абыхэми референдумым къыщагъэлъэгъуащ Урысейм хэту псэуну зэрыхуейр.

ЩІыналъи 4-р километр зэбгъузэнатІэ мини 108,8-рэ мэхъу, цІыху мелуани 8-м ноблагъэ, дэтхэнэми иджырей промышленнострэ мэкъумэш хозяйствэри иІэщ, нэгъуэщІу жыпІэмэ, я щхьэ япІыжыфынущ. Абы и закъуэкъым.

Къаугъэ къызэрыкІыу щыта Іузэв (Азов) тенджызыр дяпэкіэ Урысейм и къэрал кіуэці тенджызу щытынущ. Иджы УФ-м уикіыу щІым утету занщІзу Кърымым укІуэфынущ, апхуэдэ гъуэгукІэ нэхъ тыншщ икІи нэхъ пудщ ціыхухэмрэ хьэлъэхэмрэ гъэіэп-

Хэку зауэшхуэм и зэманым ди дзэхэм Мариуполь и кхъухь тедзапІэр хуит къызэращІыжар Гитлер и гум щІыхьат, и мыхьэнэр апхуэдизкІэ инти. Иджы ди къэралым и мылъкущ. Газетхэм зэрытетащи, «Азовсталь» заводым къиту щытащ Украинэм жыру щагъэжым и процент 40-р. Пэжу, ар зэфІагъэувэжыныр егъэлеяуэ гугъунущ, ауэ, шэч хэлъкъым, Мариуполь и металлургие комбинатыр зэрылэжьэнум. Апхуэдэу, сэбэпышхуэ хъунущ Херсон и трактор заводри.

ЩІыналъэщІэхэм щыпсэухэр щІыми Іэзэу толэжьыхьыф. Псалъэм и хьэтыркіэ, Херсон областым и закъуэ илъэс къэс гъавэ тонн мелуани 2, хадэхэкІхэу тонн мелуан, пхъэщхьэмыщхьэу тонн мини 100, жызуму тонн мин 50, прунжу тонн мин 35-рэ хуэдиз къыщрахьэліэ.

Дауи, апхуэдэ къулеигъэхэр зэрылъ щІыналъэхэр щафІэкІуэдым, хъийм икІащ Украинэм тетыгъуэр щызыІыгъхэр икІи фІэгъэнапІэ псори къагъэсэбэп къыпхуемыгъэгъэзэжынум кърагъэгъэзэн я мураду. Дауи, абыхэм къадощ США-р зи пашэ нэгъуэщІ къэралхэр. Ауэ Штат Зэгуэтхэм яхуемыгъэхыр нэгъуэщіщ: иджыри къэс къэралезыхэм я закъуэщ, атІэ щхьэ къыкъуэкІа я Іизыншэу апхуэдэ Іуэхухэр зезыгъакІуэ? Хэбгъэзыхьмэ, ООН-м Шынагъуэншагъэм-Лъэпкъ Зэгуэтхэм я Зэгухьэныгъэр зэрыщы эрэ иджы япэу а Советым Іэ щрагъэ іэтащ абы зэпымыууэ хэт къэралым - Урысейм щІыналъэщІэхэр зэрызыхигъэхьэр зымыдэ унафэ къаригъэщтэн и гугъэу. УФ-м, дауи, ар пхигъэкlакъым, ветэ трилъхьэнымкlэ

Зэманыр апхуэдизу псынщізу макіуэри, ниерщ. Сербием лъыгъажэкіэ къытрихыу Косовэ зрита къэралырщ. Зэрытлъагъущи, укІытэркъым. Абы щыгъуэми, къридзэркъым апхуэдизу зыдэІэпыкъу Украинэр къызэрыхъуа щІыкІэри, абы нацизмэр зэрыщытепщэри, щызэрахьэ лейри.

А псори апхуэдизу нэм къыщ оуэри, ахэр

къэплъагъун папщІэ еджагъэшхуэу

«Украинэкіэ» зэджэ гуэри. СССР-р къыщызэрагъэпэщым Ленин Владимир а цІэр

ущытын хуейкъым. Картэм итыххакъым

иритри, абы хигъэхьащ иджырей Донбассри, урысыбзэрыпсалъэхэр щыпсэу нэгъуэщі щіыналъэ зыбжани. Тегъэщіапіэ ищ ари зи промышленностым нэхъ зиужьа щіапіэхэр хэтын зэрыхуейрщ - итіанэ пролетариат иІэнут. Мыбы нэгъуэщіи хэлъщ: апхуэдэу имыщІамэ, Киев зэтраухуэ Совет Союзым къыхэмыхьэнкІэ гузавэрт. ИужькІэ Іуэхум хыхьащ Сталин Иосиф. Европэ псор зыубыда фашист Германиер ІуигъэкІуэтын мурадкІэ, абы а республикэм къыхигъэхьащ КъухьэпІэ Украинэр («Галиция» жыхуаlэу щытар). Нэхъ кууужу Іэбащ Украинэр Урысейм къызэрыхыхьэрэ илъэс 300 щрикъуу ягъэува 1954 гъэм, УФ-м хишу Кърымыр Украинэм «зыгъэкІуа» Хрущев Никитэ. Мис апхуэдэурэ яхуэпащ иджырей Украинэр. ЩІыналъэщІэхэр хуабжьу абы сэбэп яхуэхъуащ. ССР-хэм я Союзым хэтакъым абы нэхърэ нэхъ лъэщу зызыужьа республикэ. Уеблэмэ абы и лъэныкъуэкІэ Франджым ехьэехуэфынут. Ирата хуитыныгъэхэри къэрал щхьэхуэм иІэм къыкІэрыхуртэкъым: ООН-р къыщызэрагъэпэщым абы Іэ иІэтыну хуиту хагъэхьат Белоруссием хуэдэу.

ЩытыкІэр зэрихъуэкІыжыфынут Ельцин Борис. СССР-р щакъутэжым абы къигъэувыфынут «Дызэрызэгухьам хуэдэу дызыхэвгъэкіыж» жиіэу, арщхьэкіэ а зэманым ар зыщІэбэныр Горбачев Михаил тригъэкІыу езым властыр зыІэригъэхьэн къудейрт. ИтІанэ шынэрт Украинэмрэ Белоруссиемрэ я президентхэу Кравчукрэ Шушкевичрэ Совет Союзыр якъутэжыныр къыдамы ыгъынкіэ.

Иджы мис ди нэгу щокі япэ итахэми абыхэми я зэранкіэ къэхъуар. Зи щіыналъэм щыпсэухэм я нэхъыбэр щыурысыбзэрыпсалъэ къэралым цІыхухэр щыхуиткъым «дыурысщ» жаlэну, я щэнхабзэр яlы-гъыну. Псом хуэмыдэу ахэр хэплъэгъуэ щыхэхуар 2014 гъэм хабзэкІэ лажьэ властыр традзу неонацистхэм, нэгъуэщ у жыпіэмэ, фашист Германием къыдэщіу Хэку зауэшхуэм и лъэхъэнэм къытпэщІэта Бандерэ и Іумэтхэм къащіэхъуа щіэблэ бзаджэм щыщхэм тетыгъуэр зыІэрагъэхьа иужькІэщ. Абы щыгъуэм белджылы хъуащ, апхуэдэу екІуэкІмэ, мыбы щыпсэу урысхэр, абыхэм къадэкіуэу мэжэрхэр (венгрхэр), нэгъуэщ лъэпкъым щыщхэр хагъэкlуэдэжынкіэ шынагъуэ зэрыщыіэр.

Ауэ, итlани, гугъут мы щІыналъэхэр УФ-м къыхагъэхьэжыфыну уи нэгу къыщІэбгъэхэм я щіыналъэхэр - хэт дэтхэнэ щіыналъэр хьэну. Бэлыхьрэ нэпсхэмкіэ гъэнщіауэ еин хуейми - зыубзыхуу къэгъуэгурыкІуар илъэси 8 къызэранэкІын хуей хъуащ абы хуэкІуэн и пэкІэ. Москва хущІэкъуащ лъэныкъуэхэр Минск зэрыщызэгурыІуахэр яри гъэгъэзэщІэну. АрщхьэкІэ, езым и прекІэ и Советыр къагъэсэбэпыну хущІэкъуащ. зидентым и Іэ телъ пэтми, Украинэм ар зыми имыуасэ тхылъымпІэжьу фІэкІа къилъытакъым. Урысейм иригъэкІуэкІ зауэ Іуэху хэхами къежьапІэ хуэхъуар аращ.

Дэтхэнэ лъэпкъри хуитщ езым фіэфіыр къыхихыну. Донецк, Луганск цІыхубэ республикэхэм, Запорожье, Херсон областхэм иІэ хуитыныгъэр къигъэсэбэпри. А резолю- щыпсэухэм ар къагъэлъэгъуащ къэгъазэ

мэ Центаврэ вагъуэм и етІуа-

нэ планетэм. Ар ШІым нэхърэ

зэрынэхъ ин шыІэкъым икІи

нэхъ пэгъунэгъущ - къэд-

илъэси 4 гъуэгущ, ику иту и

температурэри зэрыхъур гра-

, 2018 гъэ лъандэрэ хьэршым

щолажьэ TeSS телескопыр.

Абы экзопланетэ мини 5-м

нэс къихутакІэщ. Языныкъуэ-

хэр къапщытащ, адрейхэр

ядж. Зэрыхуагъэфащэмкіэ, а

Іэмэпсымэм ЩІым ещхь ду-

нейуэ 500 хуэдиз къызэlуи

хыфынущ. Еджагъэшхуэхэм

къалъытэ абыхэм ящыщ язы-

ныкъуэхэм ущыпсэуфыну е

гъащіэм ещхь гуэр щыізу.

Планетэ 500-м ныщызэры

хьэскіэ узыхэдэн бгъуэты

Арщхьэкіэ куэд щіоупщіэ

къэпхутэкІэ сыт и мыхьэнэ,

умыкіўэфынумэ? Ауэ ари зэ-

лъытар зэманырщ. Уздэлъэ-

тэн щыІэмэ, ціыхухэм къа-

гупсысыфынущ абы зэры

нэсыну Іэмал. Ари жыжьэж-

дус 30-щ.

• Щэнхабзэ

Сэтэней пщащэу къафэм и гуащэ

Адыгэр дэнэ щыІэми, адыгэу къызэтенэжыныр и къалэн нэхъыщхьэу зыгъэувым сыту пщіэшхуэ къилэжьрэ! Псом хуэмыдэу, а цІыхур хамэ къэрал щапіамэ, хамэ щэнхабзэм хэпсэукімэ, хамэбзэ ирипсалъэмэ, абы ирилажьэмэ. Апхуэдэ цІыхум уи щхьэр лъагэу уегъэІэт.

ТЫРКУМ и мызакъуэу, адыгэ щыпсэу къэрал куэдым зи ціэр фіыкіэ къыщаціыху Нэтіабжьэ Жанхъуэт ипхъу Сэтэней фыдогъэцІыху.

Сэтэней Гуащэ нэхъ Іущрэ нэхъ дахэрэ щымы ауэ къыхощыж адыгэ ІуэрыІуатэм. Сыт хуэдэ нобэрей Сэтэ-

НэтІабжьэ Сэтэней илъэсих щрикъуам, къафэр и лъым хэту, и псэр абы хэлъу къыщІэкІри, адыгэ къафэм щыхурагъасэу Иорданием и пащтыхьым и НАМZА школым иратащ и шыпхъу нэхъыжь Синэмис щІыгъуу. Абы къыщыщіэдзауэ нобэр къыздэсым къафэм пыкіакъым пщащэр. Сыт хуэдэ къэралыгъуэм сыт хуэдэ адыгэ Іуэхушхуэ щекіуэкіами, Сэтэней къэфакіуэ пашэу хэтщ

Унагъуэр Иорданием щыщыпсэуам щыгъуэ, Сэтэней школымрэ консерваторэмрэ зэдихьырт. «Ущыпсэунуми узэрыпсэунуми уемыгупсысу, егъэджакІуэу си деж къыщынэ, адыгагъэмрэ хабзэмрэ цІыхухэр хуебгъаджэу», - жиlэу, Иорданием и пащтыхыым Жанхъуэт къыщыжриІэм, «Хьэуэ, сэ Хэкужьым сыкІуэжмэ нэхъ къэсщтэнущ» жиlэри, Нэтlабжьэхэ Адыгэ Республикэм къэ эпхъуэжауэ щытащ. Абдежи Сэтэней и псэр зыхьэхуа къафэр ІэщІыб щищІакъым, уеблэмэ музыкэм и школым скрипкэм щыхуеджащ, къэфакІуэ гупым хэтащ. ГъащІэр апхуэдэу къекІэрэхъуэкІри, унагъуэр Тыркум мыІэпхъуэжу хъуакъым. Абы Сэтэней консерваторэм щыщІэтІысхьэри, илъэсиблкІэ щеджащ. Ар зэфіэкіри, зэшыпхъуитіым мурад ящіащ Хэкужьым къагъэзэжу, щІэныгъэ нэхъыщхьэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щызэрагъэгъуэтыну. Апхуэдэуи хъуащ зэшыпхъуитІым КъБКъУ-м сервисымрэ туризмэмкІэ къудамэр къаухащ. ЕджапІэм щІэсыху НэтІабжьэхэ зэшыпхъуитІыр «Къафэ» ансамблым къыщыфащ, «Студент гъатхэ» фестивалым илъэс къэс жыджэру хэтащ, иужькІэ «Кабардинка»-м къыщыфащ.

«Зэ ІуплъэгъуэкІэ Сэтэней къызэрыгуэкІ пщащэу уолъагъу. Ауэ фащэ щыгъыу утыку къихьакъэ, Пащтыхь Гуащэу уІуоплъэ. Си фІэщ хъуркъым абы и зыІыгъыкІэкіэ къефіэкіын бгъуэтыну икіи игъэлъагъуэ щэнымкіэ, хабзэмкіэ, ціыху хэтыкіэмкіэ къылъэщіыхьэн щыіэу», жеlэ КъБКъУ-м и «Къафэ» ансамблым илъэс куэдкlэ и гъэсакІуэу щыта Щэуей Еленэ.

Къафэм и закъуэ мыхъуу, адыгэ щэнхабзэмрэ хабзэмрэ и сыт хуэдэ гъунапкъэми хуэІэзэщ Сэтэней: скрипкэм, шыкІэпшынэм, Іэпэпшынэм, пианинэм, пшынэм зэхуэдэу йоуэ. А псом къищынэмыщауэ, инджылызыбзэр, хьэрыпыбзэр, урысыбзэр, тыркубзэр, адыгэбзэр зэхүэдэү Іурылъщ.

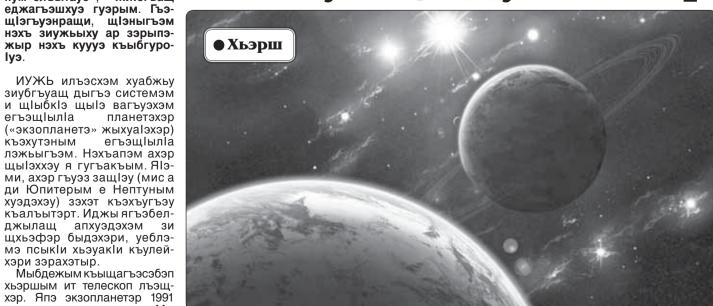
Сэ зэи сщыгъупщэнукъым Хэкужьым сыщыщыпсэуам Еуаз Зубер, Атэбий Игорь, Битокъу Беслъэн. «Кабардинка»-м и къэфакlуэхэр къызэрыддэlэпыкъуар. Абыхэм я фІыгъэкІэ си ІэщІагъэм куэдкІэ хэзгъэхъуащ. ШыкІэпшынэм нэхъри хуэІэижь сыхъуащ Зубер и чэнджэщхэм сытетурэ, си къэфэкІэм нэхъри зиужьащ, куэди къэсщіащ Хэкужьым и къэфакіуэ пашэхэм сакіэлъыплъурэ. Къафэмкіэ егъэджакіуэ нэхъыщхьэу сытым дежи сиГар си адэрщ, ауэ куэдым я дежи си Гэзагъым щыхэзгъэхъуащ: Тарбэ Арвелод, Іэмырхъан Рэмэзан, Къурбан Къурбан, Алханашвили Тимур, Тенгиз, Плъиев Нодар, Тание Валерий. Арами, щапхъэ нэхъыщхьэу сыт щыгъуи сиГар си шыпхъу нэхъыжь Синэмисщ. Ар къафэ, уэрэд, хабээ ирехъу! Абы зыкІэ макъ дахэ иІэщи! Зы щыуагъэ къыхимыгъэхьэу, кавказ лъэпкъхэм я бзэхэмкіэ уэрэд жеІэф, - къыхегъэщ Сэтэней.

Адыгэ хабзэмрэ щэнымкІэ гъэсакІуэ Іэзэу Тыркумрэ Иорданиемрэ къыщаціыху Нэтіабжьэ Жанхъуэт и бынитІыр езым хуэфэщэжыну, хабзэ ткІийхэм тету игъэсащ. Абы теухуауэ Сэтэней мыпхуэдэ хъыбар игу къе-

- Илъэситху сыхъуу арагъэнт абы щыгъуэ... Ди адэр илъэскІэ Иорданием щылэжьати, и Іуэхухэр зэтеува щыхъум, унагъуэри дриджэжащ, абы псори зэщІыгъуу дыщыпсэуну. Ди анэр, Синэмис, сэ дызэгъусэу аэропортым дыщытехьэм, ди адэр къытпежьащ. Абы зы тхьэмадэ гуэр и гъусэт. Илъэс псокІэ дымылъэгъуа ди адэр дигу къэкlауэ, къызэрытлъагъуу зэшыпхъуитlыр ІэплІэ зэІухакІэ дыщІэпхъуащ, зеддзыну. Ауэ, дызэрыщІэпхъуам нэхърэ нэхъ псынщІэжу дыкъызэтеувы-Іэжащ, ар нэщхъкІэ къыдэплъри. Ди пІэм дижыхьат тІури, ди лъэр тхузэблэмыхыжу. «Ди адэм фІыуэ дыкъыщІимылъагъужыр» къыдгурымыІуэу, ди нэпсыр мыгъущу дыгъащ зыкъомрэ. «Апхуэдэу щхьэ ищla?», - жысlэу, къытезгъэзэжурэ ди анэм сеупщІу дынэсащ унэм. Унагъуэр дэр-дэру дыкъыщынэм, ди адэм и лъэгуажьэм дытригъэт ысхьэри, ди нэм къыщ Іэплъэу, балигъым епсалъэм ещхьу жиlащ: «Хамэ щыту зэи lэплlэ къысхуэфщІыну фыкъызбгъэдэмыхьэ. Сыт хуэдизу сигу фыкъэкlами, адыгэліым ар игъэлъагъуэ хъунукъым цІыху щыту. Ар хабзэм къезэгъыркъым». Си нэпсхэр зэуэ гъущащ. Абдежым щыщІэддзауэ дыкъогъуэгурыкІуэ ди адэм и напэр зэрытедмыхыным, емыкly къызэрыдмыхьыным яужь диту. Сыт хуэдизу ткІийуэ ди адэр къытхущытми, абы фІыуэ дыкъызэрилъагъум, къызэрытхуэгузавэм зэи шэч къытетхьэжакъым.

Бынырщ уи щхьэр лъагэу уэзыгъэІэтри, къыпхуэмыІэтыжыну йозыгъэхьэхри. Ауэ щыхъукіи, быныр гъэсэн хуейщ, уи гугъэхэр къагъэпэжын щхьэкІэ.

НэгъуэщІ дунейхэр

гъэм къагъуэтауэ щытащ. Мы зэманым ирихьэлізу апхуэдэкъэхутэнырщ. Абы и мыхьэнэр зыхуэдизым утемыпсэлъыхьхэр мин зыбжанэм нызэрыгурыІуэгъуэщ. Еджахьэсащ. Дауи, нэхъ зыхущІэкъур ди ЩІым ещхь дунейхэр гъэшхуэ цІэрыІуэ Циолковс-

кэм зэрыжиlащи, цlыхум и нейр яфlэзэвыlуэ хъуащ. Аралъэр нэгъуэщ планетэхэм щи, я щхьэр здахьын къалъынэсынущ, ахэр псэупіэ ящіы- хъуэ, Щіым нэхъ ещхь ди гъунущ. Иджыпстуи дызытет ду- нэгъу

Марсым

загъэхьэзыр. Ауэ ущыпсэуну къезэгъ нэгъуэщ планетэхэр зэрыщыІэнури хьэкъыу япхыкlащ. Пэжу, зэкlэ апхуэдэхэу къахутар мащіэ дыдэщ. гъэсэбэп бжэкіэмкіэ дэлъыр Языныкъуэхэри жыжьащэщи (псалъэм и хьэтыркіэ, нэхум и псынщІагъымкІэ (зы секундым километр мин 300!), унэсыфынукъым илъэс мин 2-рэ 300-кІэ. ЕтІуанэрауэ, килограмм 70 къэзышэч цІыхум абы километр щихьэлъагъынущи, къыщыхуэкІухьынукъым. Ещанэрауэ, радиацэ гуащІэм ущиукІынущ.

XXI ліэщіыгъуэм и пэщіэдзэм еджагъэшхуэхэм гугъа-пlэшхуэхэр ирахьэлlат Скорпион вагъуэбэм хыхьэ Глизе вагъуэм. Абы и ещанэ планетэр ди ЩІым сыткіи ещхьт: хьэуаи псыи щыІэт, дыгъэми «пэгъунэгъут» - зэрыпэжыжьэр нэхум и псынщагъымкІэ илъэс 23-кІэт. АрщхьэкІэ ар ди планетэм нэхърэ хуэди 3,5-м щІигъукІэ нэхъ хьэлъэу

къыщІэкІащ. Куэд тражы ыхьащ Прокси- къым

Пліанэпэр зыгъэхьэзырар ШАЛ Мухьэмэдщ.

ФЫРЭ Анфисэ.

Жыджэру гъащізм добакъуз

Къэрэшей-Шэрджэс Рес публикэм шэнхабзэмкіэ шіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, 70 гъэхэм шэрджэс литературэм къыхыхьа тхакіуэ, усакіуэ, журналист, публицист Шорэ Ахьмэд ЛутІ и къуэм и ныбжьыр жэпуэгъуэм и 12-м илъэс 80 ирикъуащ.

ШОРЭ Ахьмэд 1942 гъэм Али-Бэрдыкъуэ къуажэм къыщалъхуащ. 1949 гъэм къуажэ еджапіэм щіэтіысхьащ. Абы классипщІыр къыщиуха нэужь, зы илъэскІэ «Хьэбэз» совхозым щылэжьащ Іэщыхъуэу. 1961 гъэм Къэрэшейпединститутым щІэтІысхьащ. ЕджапІэм и ужь илъэсым Совет Армэм ираджэри илъэсищым щІигъукІэ ціэр иіэу къудамэм и командиру щытащ.

Дзэ къулыкъум къикІыжа нэужь, Ахьмэд Къэрэшей-Шэрджэс пединститутым щыпхъэщ томиті хъууэ уры-щіэтіысхьэжащ. 1967 гъэм ар сыбзэкіэ къыдигъэкіа «Народ еджапіэм къыщіашри, «Ленин нур» (иджы «Черкес хэку») япэ томыр дунейм къыгазетым ирагъэблэгъащ. Япэ- щытехьащ Ставрополь къащіыкіэ ар корреспонденту лэм и тхылъ тедзапіэм, етіуалэжьащ, иужькіэ къудамэм и нэр - Черкесск къалэм. А унафэщіу, жэуап зыхь секре- тхылъым теухуауэ филологие тару щытащ. 1993 гъэм щіэныгъэхэмкіэ щыщіэдзауэ Шорэр «Черкес тхакіуэ ціэрыіуэ, Къэбэрдейхэку» газетым и редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэщ къэхутэныгъэхэмкІэ и инсти-Иужькіэ сабийхэм папщіэ республикэм къыщыдэкІ «Лэгъупыкъу» журналым и мыпхуэдэу итхащ: «Томит I редактор нэхъыщхьэ хъуащ.

Шорэм еджапіэм щіэсу тхэн щІидзащ. Абы и тхыгъэхэр къытрадзащ газетхэмрэ журналхэмрэ, адыгэ нэсхэу Къэрэшей-Шэрджэс тхакІуэхэм я тхыгъэхэр щызэхуэхьэса тхылъхэм ихуащ къэралым и экономикэ, полиезым и тхылъ щхьэхуэу адыгэбзэкіэ, урысыбзэкіэ 20 къыдигъэкІащ. Ахьмэд и Іэдакъыщіэкіа тхыгъэхэр ихуащ Москва, Налшык, Дон lyc Ростов, Ставрополь, Тби- ирихьэлlэу, КъШР-м и къэрал пьесэ зыбжанэ иlэщ абы. Икlи къым и тхыдэм къыхэнэну». лиси, Меикъуапэ, Мэхъэчкъалэ, Грознэ, Алма-Ата, нэ- къыщыдигъэкlащ «ФІыщІэ ин тхылъхэм, журналхэмрэ га- ща и тхылъыр. Ар къызэlуех зетхэмрэ традзащ, ахэр зэрадзэкіащ бзэ зыбжанэкіэ.

Шорэ Ахьмэд и тхыгъэхэм ящыщ куэдыр теухуащ Кавказ зауэжьым и ягъэкІэ ди лъэпкъым ишэча гузэвэгъуэм. И тхыгъэхэм игу хэщІу щытопсэлъыхь адыгэхэр къэрал куэдым щипхъыхьа зэрыхъуам. А Іуэхугъуэм триухуащ «Уэлбанэ кlыхь» повестыр, усэ зыбжанэ. Дэнэ дежи абы къыщегъэлъагъуэ адыгэ лъэпкъым ліыхъужьыгъэкіэ гъэнщіа тхыдэ зэриіэр, адыгэ хабзэм тету, щапхъэ ягъэлъагъузу зэрыпсэуар.

«Лъэпкъ лыхъужьым укъыщыхэкlакіэ» фІэщыгъэцІэр зиІэ и усэм усакІуэм мыпхуэдэу щетх: «Сыадыгэщ!»

жыпіэр зым ищіыскъым -Хуейщ адыгэу

укъыщІэкІыжын. Ди адыгэм хэлъа

хабзэ дахэм И тхьэгъушыр жыжьэ

щыбгъэІун. Лъэпкъ ліыхъужьым укъыщыхэкlакіэ,

Хуейщ ар уй гум ену ибгъэлъын. Узыхуэдэр, къоплъмэ,

укъацІыхуу

«Ар адыгэщ!» - жа́Іэу упсэўн. Къэгъэлъэгъуапхъэщ Шорэм и усэ, прозэ тхылъхэм къищынэмыщіауэ, публицистикэ купщафіэхэри Ахьмэд и Іэдакъэ къызэрыщІэкІар. Адыгэ лъэпкъым и цІыху пэрытхэм ятеухуа очерк зыбжанэ газетхэм къытридзащ, тхылъ зэхуэмыдэхэм ихуащ. Шорэм урысыбзэкІэ и Іэдакъэ «Черкесские къышІэкІаш поэты и писатели Карачаево-Черкесии» тхылъыр. А лэжьыгъэм и пщІэр нэхъри къэзыІэтыр абы адыгэ литературэм и лъабжьэр зыгъэтІылъахэм я деж шегъэжьауэ нобэ Урысейм и ТхакІуэхэм я

жьыгъэмрэ ятеухуа тхыгъэхэр зэрыщызэхуихьэсарщ.

Шорэм и публицистикэ ІэрыкІхэм ящыщу къыхэгъэгордится ими» тхылъри. Абы и доктор. Балъкъэрым Гуманитар тутым и щІэныгъэрылажьэ пашэ ХьэкІуащэ Мадинэ хъууэ Шорэ Ахьмэд урысыбзэкІэ къыдигъэкІа «Народ гордится ими» тхылъым ихуащ адыгэ лъэпкъым и ці́ыху Республикэм щыпсэүхэм, тикэ, егъэджэныгъэ-гъэсэныгъэ лэжьыгъэм ехьэлІа къалэнышхүэ зыгъэзэщ ахэм яте-

ухуа очеркхэр». Иджы дыдэ, и илъэс 80-м тхылътедзапіэм Шорэ Ахьмэд гъуэщі къалэхэм къыщыдэкі пхузощіыр, гъащіэ!» зыфіиадыгэ лъэпкъыр зэрыгушхуэ и ціыху щэджащэхэмкіэ: Совет Союзым и Лыхъужьхэу Къардэн Мурат, Хьэбэч Умар, Урысей Федерацэм и ЛІыхъужь Къардэн Уэхьид, Социалистическэ Лэжьыгъэм и ЛІыхъужьхэу Аргун Іэбубэчыррэ Дыгъужь Мэржанрэ, Урысей Федерацэм и Къэрал саузыхуагъэфэщахэу гъэтыр Бэвыж Мухьэмэдрэ Даур Аслъэнрэ ятеухуа тхыгъэ кіэщіхэмкіэ. Гу зылъытапхъэщи, зи гугъу тщіа ціыху ціэрыіуэхэм триухуа тхыгъэ куэд ихуаш газет, тхылъ зэхуэмыдэхэм. Иджы ахэр псори зэгъэуІуауэ тхылъым иту къыдигъэкІыжыныр къехъулІащ.

Мы тхылъым теухуа нэгъуэщІ зы Іуэхугъуэми гулъытэ хуэфащэщ. Ар ехьэліащ урысыпщ Грозый Иван и шхьэгъусэу щыта Гуащэней, урыс усакіуэ ціэрыіуэ Пушкин Александррэ Нэгумэ Шорэрэ зэрызэхүэзам ятриухуа тхыгъэхэм. Пэжщ, а къэхъукъащІэхэм яужькІэ. лІэщІыгъуэ куэд дэкІыжащ. Ауэ нэхъ ныбжь зиІэхэр абы щыгъуазэми. шІэблэм ящІэркъым. ЩІалэгъуалэм яціыхупхъэщ урысхэмрэ адыгэхэмрэ я зэныбжьэгъугъэр жыжьэ къызэрыщежьэр, абы лъэпкъитіымкіи мыхьэнэ ин дыдэ зэријар, икји ныбжьышјэхэр Шорэм къыхуреджэ а зэныбжьэгъугъэм хуэфэщэну, ар гъэбыдэным хэлъхьэныгъэ

хуашІыну. Къыхэгъэщыпхъэщ Шорэ Ахьмэд и тхылъым зэрыхигъэхьар хамэ къэралхэм щыпсэу адыгэхэм къахэкІа усакІуэхэм я ІэрыкІхэм яшыш. Абыхэм я зы усэ сатырми къыхэщкъым къащыщіа гухэщІым - я Хэкур ябгынэн хуей зэрыхъуам - епха гужьгъэжьгъ. АтІэ усэхэм къызыхураджэр я Хэкум - Урысейм - и лъэщагъыр ягъэбыдэу, къыщіэкіыжу усакіуэхэмрэ тха- щалъхуа я лъахэм нэхъыфі

къулыкъу щищіащ, сержант кіуэхэмрэ я гъащіэмрэ лэ- зэрыщымыіэр къагурыіуэу, абы хуаІэ лъагъуныгъэр нэхъри куу ящІу икІи нэхъыфІу

ялъагъуу псэунырщ. Шорэ Ахьмэд къелъытэ гъащіэр сыт хуэдизу мыгугъуми, ар псынщіэ къыщызыщі цІыху хьэлэмэт куэдым зэрахуэзар, нобэ сыт хузэфіэкіаабыхэм я фІыщІэу зэрыщытыр, икІи а цІыхухэм я щіыхуэ телъу, къыхуащіар ипшыныжын папщіэ зы ліэщіыгъуэр къемэщіэкіыну жеІэ.

Куэдщ нэзмыгъэсахэр, Іуэху сымыублахэр... Стыжын хуейуэ слъытэу, ЩІыхуэу стельыр куэдщ, шыжеlэ «ЩІыхуэр куэдщ»

зыфІища и усэм. Ахэр теухуащ къызыхэкІа лъэпкъым, щалъхуа Хэкум яхvиІэ лъагъуныгъэм, цІыхугъэм, зэныбжьэгъугъэм, ди лъахэм и дахагъэм.

Ахьмэд и тхыгъэхэм щыщхэр хагъэхьащ зэреджэ программэхэм, и пьесэхэр щагъзуващ адыгэ театрым. Шорэ Ахьмэд щхьэкІэ драматург жып эми ущыуэнукъым, - имыщ ами, ар ирикъунт лъэпреспубликэм и адыгэ театрым игъэуващ Ахьмэд и пьесэхэу «Хьилэшы и Іуэху мышущ», «Бжьамий хужь» зыфІищакъытрашІыкІа спектаклхэр. Тхылъеджэхэм я пашхьэ ирилъхьащ: «Джэ макъ», «Напэм и тезыр», «Сыноджэмэ», «Школ уэзджынэ», «Пщэдей кlасэ хъунущ», «Сыт си лажьэр?», «Ажэгъуэмэ», «Псэм и джэ макъ», «Уэлбанэ кІыхь» тхылъхэр. И пьесэхэм къытрашТыкТа спектаклхэр шагъэуваш Къэрэшей-Шэрджэсым, Адыгэ Республикэм я къэрал драмэ театрхэм.

Шорэм и тхыгъэхэм ушеджэкіэ, ар усэуи, Іуэтэжуй, повестуи ирехъу, гу лъумытэнкІэ Іэмал иІэкъым лъэпкъ напэмрэ шыхьымрэ, шыхугъэмрэ нэмысымрэ, гуапагъэмрэ хьэлэлыгъэмрэ гулъытэшхуэ зэрахуищІым. И прозэ тхыгъэхэм хуэдэ къабзэу, и усэхэми шынэхъышхьэщ дэтхэнэ цІыхури, сыт шытыкІэм ихуами. хуэдэ цІыхуу къэнэжыныр, лъэп-къым къыдекІуэкІ хабзэ нэхъыфіхэм хуэфэщэжу, щып-къагъэ хэлъу, и щхьэ Іуэху папшІэ ціыху напэр хэутэн имыщІу дэтхэнэри псэуныр.

Шорэ Ахьмэд и зэфіэкіым тхыгъэ зэхүэмыдэхэр траухуащ еджагъэшхуэхэм: филологие шІэныгъэхэмкІэ доктор, профессор, академик Бэчыжь Лейла. филологие щІэныгъэхэмкІэ доктор, Къэбэрдей-Балъкъэрым Гуманитар къэхутэныгъэхэмкІэ и институтым и щІэныгъэрылажьэ пашэ, Урысей Федерацэм и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэм хэт ХьэкІуащэ Мадинэ, филологие щіэныгъэхэмкіэ доктор ціэр къраіуащ. Мыжей Мадинэ, кандидатхэү Дзасэжь Хьэсанш. Мыжей Мамыржан. тхакIvэ. vcaкIvэ. журналист Ермаковэ Анастасие (Москва), Шевченкэ Галинэ (Пятигорск), Хьэх Сэфар-бий (Налшык), Брат Хьэбас, Даур Жэхьфэр, Лепшоков Хъусеин, Шэрджэс Алий, Дэбагъуэ Хьэтызэ, ГумжафІэ (Къэрэшей-Шэр-ФатІимэ

Литературэм щІыгъуу Шорэ Ахьмэд жану хэтщ Къэрэшей-Шэрджэсым и жылагъуэ гъащІэми. Адыгэ сабийхэм пап-

щІэ абы республикэм щыяпэ

щытащ «Лэгъупыкъу» журна-

лыр. Илъэс 20-м нэс абы и ре-

къызэригъэпэщауэ

дактор нэхъыщхьэу лэжьащ. Абы теухуауэ Брат Хьэбас мыпхуэдэ итхат: «Мыхьэнэ къызэрымыкіуэ зиіэщ адыгэ сабийхэм папщІэ журнал диіэн хъуэпсапіэр нэхуапіэ зэрищІыфар. Дэ дыщысащ зыр адрейм дышыгугъыжу. нэгъуэщІ гуэрым ищІэным дыпэплъэу. Шорэ Ахьмэд а Іуэхүр къијэтри, ар зэфіимыгъэкіыу увыіакъым икіи ди лъэпкъ тхыдэм ар хыхьащ адыгэ сабий журналым и къызэгъэпэщакІуэу икІи абы и

япэ редактору».

фІыщІэшхуэ Ахьмэд и хэлъщ ПсэукІэ-Дахэ къуажэм щыщ адыгэл шыпкъэ Къардэн Уэхьид «Урысей Федерацэм и Лыхъужь» цІэр зэрыфіащыжам. Тхакіуэр Подольск къалэм щыІэ Купсэ архивым мазэм нэскіэ щылэжьащ икІи Къардэным «Совет Союзым и ЛІыхъужь» цІэр фІащауэ зэрыщытам щыхьэт техъуэ тхылъхэр къигъуэтыжри, къихьыжауэ щытащ. А тхылъхэм япкъ иту республикэ унафэщІхэм Москва зыхуагъазэри, Къардэным къыфіащыжащ (дунейм ехыжа къилъэща Лыхъунэужь) жьыціэр.

Апхуэдэу Шорэм и фІы щІэкІэ адыгэ лъэпкъым и ЛІыхъужьхэм къахэхъуащ. Абы теуху́ауэ журналист Дэбагъуэ Хьэтызэ мыпхуэдэу итхащ: «Урысей Федерацэм и ТхакІуэхэм, Журналистхэм я зэгухьэныгъэхэм хэт Шорэ Ахьмэд и гъащІэ псом а зым нэхъ

ди хэкүэгъу къардэн уэхьид Ліыхъужьыціэр къызэрыфіашыжам хуищІа хэлъхьэныгъэм папщіэ, Псэукіэ-Дахэ къуажэм дэт курыт еджапІэм и лэжьакіуэ гупым, я унафэщі Темыр Фаризэт я пашэу, къуажэ Советым зыхуагъэзауэ щытащ Шорэ Ахьмэд «ПсэукІэ-Дахэ къуажэм щІыхь зиІэ и къуажэдэс» ціэ лъапіэр къыфіащыну щіэлъэіуу.

Къуажэ советымрэ абы и депутатхэмрэ Іуэхум арэзы техъуэри, Шорэ Ахьмэд а цІэ лъапІэр къыхуагъэфэщащ. УсакІуэр абы ирогушхуэ икІи къыхуащ а гулъытэм хуэфэщэжу дунейм зэрытетыным сыт щыгъуи хущІокъу.

Шорэ Ахьмэд и зэфіэкіыр, хэкум, къэралым я гъащІэм жыджэру зэрыхэтыр гулъытэншэу къэнакъым. 1970 гъэм къыщыщІэдзауэ Шорэр Журналистхэм я зэгухьэныгъэм хэтш, литературэм шиІэ зэфіэкіхэр къалъытэу, 1991 гъэм Урысейм и ТхакІуэхэм я зэгухьэныгъэми хагъэхьащ. Пасэ дыдэу, «Ленин нур» газетым («Черкес хэку») щы лажьэў, 1984 гъэм Шорэм и цІэр ираІуащ «СССР-м и печатым и отличник» бгъэхэlумкlэ. Иужьым абы къыф ащащ «Урысей Федерацэм щэнхабзэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ», «Къэрэшей-Шэрджэс Республикэм щэнхаб зэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ» цІэ лъапІэхэр, «Къэрэшей-Шэрджэс Республикэм и цыхубэ тхакіуэ» щыхьыціэр. КъШР-м и Іэтащхьэ Темрезов Рашид и ціэкіэ ят. литературэмрэ гъуазджэмкІэ къэрал саугъэтымки Шорэ Ахьмэд и

Ноби Шорэ жыджэру гъащІэм добакъуэ. Дохъуэхъу узыншагъэ быдэ иІэу дяпэкій лэжьэну, къызыхэкІа лъэпкъым хуищІэм кІэримыгъэхуну, анэдэлъху-бзэр хъумэным, абы цІыкІухэр дегъэхьэхыным теухуауэ иІэ мурадхэр къехъулІэну!

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

Фыкъызэрыдгъэгугъам зэхэта «Адыгэ дерби» зэхьэзэхуэр зэриуха щІыкіэм щыгъуазэ фыдощі.

ДЭНЭ щыІэ адыгэри, шым зэрыхущытым емылъытауэ, кІэлъоплъ Нартан гъэ къэс шызэхыхьэ зэпеуэ гугъум. Зэхьэзэхуэ фІэпшыну уи жьэ къыпхуемыгъэкіуу, зы махуэкіэ нэхъ мыхъуми мыбы хиубыда щіалэхэр лъэпкъ лыхъужь мэхъу, зи бзэ мыпсалъэ псэущхьэм хуащІ пщІэр езыхэм я хьэл зэп Гэзэрытым хуэпхьу.

Адыгэшыр хъумэнымрэ зегъзужьынымкІэ фондым хъыба́р къызэрыдигъащіэмкіэ, 2022 гъэм екіуэкіа зэпеўэм шу 23-рэ хэтащ. Тыгъэ фондыр сом мелуани 3 хъурт. И кІэм нэс километр 1000 гъуэгуанэр ши 9-м кърахьэлІащ. Иужь дыдэ къэсам гъуэгум махуипщіри зэхэту тригъэкіуэдащ сыхьэти 116-рэ дакъикъэ 18рэ, япэу къэсам сыхьэт 96рэ дакъикъэ 59-рэ.

Бжылэр зыубыдар Азар хакІуэрщ, шур Думэныщ Лъостэнщ. ХакІуэр къыщыхъуащ Дзэлыкъуэдэс щыщ шыхъуэ Шыд Залым и

тету, жэпуэгъуэм и япэ махуипщым «Гуэрэн» шы-гъэжапіэм (Нартан) щы-гъэжапізм (Нартан) щы-

хъупІзу Приречнэ жылагъуэм щыІэм.

Тыгъэхэр мыпхуэдэ щІыкІэу ягуэшащ. Япэ увыпІэ -Думэныщ Лъостэн (Азар) сом 1 мелуан. ЕтІуанэ увыпіэ - Дудэ Арсен (Бэтрэз) -сом 500 000. Ещанэ увыпіэ - КІуантІэ Астемыр (Азарт) - сом 250 000-рэ. «ЩытыкІэ нэхъыфІ дыдэм ит шы» тыгъэр Хьэтщыкъуэ Мурат (Черкес) - сом 100

Тыгъэ фондым щыщу къэна ахъшэр и кІэм нэс зэхьэзэхүэм хэтахэм трагуэшащ, дэтхэнэ зыми сом 191.000-рэ къылъысу. Ахэр: Лэшкэн Аскэр (Апломб), Къудей Хьэсэн (Азан), Табыхъу Залым (Алмаз), Хьэтщыкъуэ Мурат (Черкес), Джатэ Щамил (Алмаз), Сэбэншы Мурат (Княгиня) сымэщ.

Teкlуэныгъэр къэзыхьахэм дохъуэхъу, Тхьэм фригъэф актуэ! Ф ыщ э мыухыж яхуэфащэщ хеящІэхэмрэ зи мылъку хэзылъхьахэмрэ!

ЧЭРИМ Марианнэ.

Бахъсэндэсхэр • Футбол топищэм щхьэпрок1

Къэбэрдей-Балъкъэ- гъэнщіа зэіущіэм текіуар рым футболымкІэ и чемпионатым и гүп нэхъыщхьэм и тющірэ епліанэ джэгугъуэм хыхьэ зэІущІэхэр жэпуэгъуэм и япэ махуэхэм зэхэтащ.

ДЖЭГУГЪУЭМ и япэ мажүэм хыхьэу зэпэщІэуващ зэхьэзэхуэм бжьыпэр щызыІыгъ «Автозапчасть»-мрэ турнир таблицэм ику увыкъыщызэтеувыіа «Шэджэм-2»-мрэ. Абы шэч къызытумыхьэн текІуэныгъэ къыщызыхьа бахъсэндэсхэм я хьэрхүэрэгъухэм я гъуэм жэуапыншэу топих дагъэкіащ. Хьэщіэхэм я топитІкІэ ехъулІэныгъэм хэлъхьэныгъэ хуищІащ Бэчбо Мурат. Зэрызэ къыхэжаныкіащ Апажэ Чэрим, Бажэ Амир, Балэ Альберт, Къущхьэ Рустам сымэ. А зэіущіэм иужькіэ «Автозапчать»-р япэ командэ хъуащ, мыгъэрей зэхьэзэхуэм и хьэрхуэрэгъухэм яхудигъэкІахэр топищэм шіригъэгъури.

Зэхьэзэхүэм и иужьрей увыпІэхэр зыІыгъ «Кэнжэмрэ» «Къэбэрдеймрэ» зэпэщіэтащ. Топ дахэ куэдкіэ дигъэкіащ.

щызэхэмык ауэ командэхэр зэбгъэдэкІыжащ. «Къэбэрдейм» и топищри зи фІы гъэр Хъуболэ Аслъэнщ. Бжьыпэр зыІыгъхэм къа-

зэрыкІэрымыхуным жыджэру хущІокъу «Искра»-р. «Ислъэмеймрэ» дэсхэмрэ я зэгущгэм токъыщызыхьынур джэгум и иужьреи дакъикъэр блэгъэху зэхэкlауэ щытакъым. ИкІэм-икІэжым зы топкіэ нэхъыбэ дэзыгъэкіа «Искра»-м зи чэзу очкоищыр зыІэригъэхьащ. Зэхьэзэхуэм етІуанэ увыпІэр щызы́Іыгъ «Родник»-м

Псынэдахэ къыщригъэблэгъат «Малка»-р. ХьэщІэхэм я очкохэм иджыри зы халъхьэным зымащІэщ иІэжар, арщхьэкІэ «Родник»-м зы топкіэ нэхъыбэ зэрыдигъэкіам и фіыгъэкіэ текІуэныгъэр абы зыІэригъэхьащ. Хэгъэрейхэм текІуэныгъэ къахуихьащ Зугари Хьэмзэ и топитІымрэ Насирли Руслан и зы топымрэ. Малкэдэсхэм я топитІри Джэрыджэ Алихъан

Бабугент и «ЛогоВАЗ»-́ «Псыгуэнсу»-мрэ я зэпэщІэтыныгъэми нэхъыфІыр щызэхамыгъэкІауэ командэхэр зэбгъэдэкІыжащ. Ахэр топ зырызкІэ зэхъуажэри, очко зырыз къа-

лъысауэ зэјущјэр иухащ. ДжэгукІэ дахэ хъуащ «Шэрджэсымрэ» «Урыхумрэ» Шэджэм ЕтІуанэ щрагъэкІуэкІар. ЗэпэщІэтыныгъэм кІэлъыплъахэм я нэгу щІэкІащ зым нэхърэ адрейр нэхъ дахэжу топипщІ. Апхуэдэу щыт пэтми, мы зэІущІэми нэхъ лъэщыр зэхэгъэкІа шыхъуакъым. Джэгугъуэм и топ нэхъыбэ дыдэ щыдагъэкІа зэпэщІэтыныгъэм къыщыхэжаныкlахэм ящыщу къыхэгъэ-щыпхъэщ Сэбан Азэмэт. Зэхьэзэхуэм и турнир таблицэм и кізух увыпіэм ящыщ зым щыт командэм хэту абы а зэlущlэм топиплl щыдигъэкІащ.

Тющірэ епліанэ джэгугъуэм и иужьрей зэјущіэм «Тэрчым» и унэ къыщри-гъэблэгъат Къэбэрдей-Къэбэрдей-Балъкъэрым и футбол командэ нэхъыщхьэм и щІалэгъуалэ гупыр. Зэхьэзэхуэм и медалхэм щІэбэн пибгъу щыдагъэкіащ. Зэпэ- хэгъэрейхэм я плъапіэм щІэтыныгъэм пашэныгъэр иджыри зы лъэбакъуэкІэ нэхъ гъунэгъу хуэхъуащ,

хьэщіэхэм ефіэкіри. Тэрчдэсхэм текІуэныгъэ къыхуахьащ Пщыншэ Аркадий

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и дивизион нэхъыщхьэм и тющрэ ещанэ джэгугъуэм зэхэта зэlущІэхэм мыпхуэдэ бжы-гъэхэр кърикІуащ: *жэпуэгъуэм и 8-м* - «**Шэджэм-2**» (Шэджэм ЕтІуанэ) - «**Авто**запчасть» (Бахъсэн) - 0:6, «Кэнжэ» (Кэнжэ) - «Къэбэрдей» (Налшык) - 3:3, «Ислъэмей» (Ислъэмей) «Искра» (Алътуд) - 4:5; жэп*уэгъуэм ѝ 9-м -* «**Родник**» Псынэдахэ) - «Малка» Малка) - 3:2, «ЛогоВАЗ» -Бабугент) - «Псыгуэнсу» Псыгуэнсу) - 1:1, «Шэрджэс» (Шэджэм) - «Урыху» Урыху) - **5:5**, «**Тэрч**» (Тэрч) -Спартак-Д» (Налшык)

ДызыхуэкІуэ зыгъэпсэхугъуэ махуэхэм зэхэтынущ «Тэ́рч» - «Кэнжэ», «Искра́» -«Шэджэм-2», часть» - «Шэрджэс», «Къэбэрдей» - «Малка», «Ислъэ-мей» - «Спартак-Д», «Лого-ВАЗ»-«Урыху», «Псыгуэнсу» - «Родник» командэхэм я зэіущіэхэр.

ЖЫЛАСЭ Замир.

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм зэхьэзэхуэр

зэрыщектуэктыр							
	Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.	«Автозапчасть» «Родник» «Тэрч» «Искра» «Спартак-Д» «Малка» «ЛогоВАЗ» «Шэджэм-2» «Урыху» «Ислъэмей» «Псыгуэнсу» «Кэнжэ» «Къэбэрдей» «Шэрджэс»	21 22 21 22 21 21 22 22 22 22 22 22 22 2	19 17 15 14 11 12 9 9 7 6 6 4 3 2	122 2405343321 4	1 3 4 6 6 9 8 10 11 13 16 18 16	101-17 89-31 84-29 70-49 72-36 60-42 46-54 51-73 58-84 51-74 46-82 49-88 44-104 33-91	58 53 47 44 37 36 32 30 25 21 21 14 10 10

НыбжьыщІэхэм я зэхьэзэхуэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым къэс щрагъэкіуэкі къэрал кіуэці Іуэхухэмкі э органхэм я лэжьакі уэхэу зи къалэн зыгъэзащІзу хэкІуэдахэм каратэмкіэ я фэеплъ зэпеуэ.

ТЫРНЫАУЗ къалэм щекіуэкіа зэхьэзэхуэр къызэрагъэпэщащ Урысей МВД-м Іуащхьэмахуэ районым щиІэ къудамэм, Іуащхьэмахуэ районым и щІыпІэ администрацэмрэ физкультурэмрэ спортымкІэ комитетымрэ я щІэгъэкъуэну.

Зэхьэзэхуэм хэтащ илъэси 6 - 13 зи ныбжь каратистхэу Урысей Федерацэм и щІыналъи 4-м - Къэбэрдей-Балъкъэрым, Кърымым, Къалмыкъым, Ставрополь крайм щыщхэр.

Спорт зэпеуэм хэтхэр гуапэу ирагъэблэгъащ Іуащхьэмахуэ район администрацэм и Іэтащхьэ Тохаев Хьиса, Урысей МВД-м Іуащхьэмахуэ районымкІэ и къудамэм и унафэщІ полицэм и подполковник Шаваев Арсен, къудамэм дэлажьэ Жылагъуэ советым и ліыкіуэ Газаевэ Зухра сымэ.

«Мыпхуэдэ Іуэхухэр щхьэпэщ щІалэгъуалэм Хэкур фІыуэ ялъагъуу, ди зэманым и ліыхъужьхэм пщіэ хуащіу къыдэкІуэтеинымкІэ. Сыт хуэдэ шы нагъуэ, гугъуехь ирихьэлІэми, къэрал

илъэс кіуэці іуэхухэмкіэ органхэм я лэжьакlуэхэр хуэпэжщ я къалэным», - къыхигъэщащ Шаваев Арсен къыщыпсалъэм.

Къызэхуэсахэр дакъикъэкІэ хуэщыгъуащ зи къалэн зыгъэзащІэу хэкІуэ-Зэхьэзэхуэр ерыщу икІи гуащІзу

екІуэкІащ. Спортсмен ныбжьыщІэхэм физическоу зорыпсыхьар, каратом и

техникэм зэрыхуэщ ар къагъэлъэ-

ТекІуахэмрэ къыхэжаныкІахэмрэ иратащ медалхэр, кубокхэр, щІыхь тхылъхэр, апхуэдэуи Урысей МВД-м и Іуащхьэмахуэ район къудамэм и гупым къыбгъэдэкІ саугъэт лъапІэ-

БАХЪСЭН Ланэ

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

зэгүхьэныгъэм хэтхэм шы-

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-Къаншокъуэ редактор). Эллэ (жэуап зыхь секре-Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ

ТЕЛЕФОНХЭР:

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66

Къыдэзыгъэкіхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіыналъэ Іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

> Индексыр П 5894 Тиражыр 1.736 Заказыр №2069

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къышаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

щыткъым Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпышІэныгъэхэмкІэ и управленэм.

Тел.: 76-01-28, 76-01-10

мы къыдэкіыгъуэм ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Джатокъуэ Марьянэ, корректорхэу **Щоджэн Иннэ** (1, 4-нэ нап.), **Щоджэн** Заирэ (2, 3-нэ нап.).

Компьютеркіэ газетым и тепльэр ящіащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ.

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

«Издательство «Южный регион» щытрадзащ.

357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Зы илъэсым газетыр

156-рэ къыдокі.